

1 Finansplan

1.1 En budget för att bygga Sverige rikare och tryggare

När regeringen tillträdde var inflationen mycket hög. Det har inneburit en tung ekonomisk börda för såväl hushåll som för företag, kommuner och regioner. Därför har regeringens fokus – från dag ett – varit att bekämpa inflationen. Detta har gjorts genom två återhållsamma budgetpropositioner, samtidigt som de som drabbats hårdast av prisökningarna har stöttats. Regeringens prioriteringar har, tillsammans med Riksbankens penningpolitik och ansvarstagande från arbetsmarknadens parter, gett effekt. Inflationen har fallit tydligt och väntas hamna strax under inflationsmålet på 2 procent år 2024, mätt med KPIF.

Mot bakgrund av en lägre inflation, stabila långsiktiga inflationsförväntningar och en förändrad riskbild kring inflationen skiftar regeringen i och med denna proposition fokus för den ekonomiska politiken: från att bekämpa inflationen till att investera i att bygga Sverige rikare och tryggare igen. Eftersom den geopolitiska oron även i fortsättningen kan driva upp exempelvis energipriser och leda till högre inflation krävs dock vaksamhet kring både omvärldsläget och inflationens utveckling framöver. Skulle inflationen ta fart igen kommer inflationsbekämpning återigen behöva bli en central del av den ekonomiska politiken.

Även om inflationsbekämpningen varit framgångsrik återstår fortfarande utmaningar för den svenska ekonomin. De kvardröjande effekterna av den höga inflationen är fortsatt påtagliga, särskilt för barnfamiljer. Löntagarnas köpkraft har urholkats – 10 års reallöneökningar har utraderats. Pensionärer har fått se det reala värdet på sina sparkonton minska. Bolånetagare brottas med högre räntekostnader och företagare har mött en vikande efterfrågan samtidigt som deras kostnader har ökat. Kostnadsökningar har slagit hårt även mot sjukvården, omsorgen och skolan. Den höga inflationen och de höga räntorna har även bidragit till att investeringar och hushållens konsumtion har utvecklats svagt. Tillväxten i Sverige har stagnerat och svensk ekonomi är i en lågkonjunktur med ökad arbetslöshet som följd, vilket även är fallet i flera andra EU-länder. Detta i ett läge där EU hamnar på efterkälken när det gäller tillväxt i den globala ekonomin.

Regeringen vill stötta ekonomins återhämtning och prioriterar reformer inom framför allt tre områden.

För det första handlar det om att fortsätta stärka hushållens köpkraft. Även om inflationen har minskat kommer det att ta flera år innan köpkraften för hushållen återställts till den nivå som rådde innan inflationen började stiga kraftigt 2021. Här behöver politiken hjälpa till. Regeringen har tagit viktiga steg genom att sänka skatten för de som jobbar och för pensionärer. Sänkningen av drivmedelsskatter och de lägre kraven i reduktionsplikten fr.o.m. första januari 2024 gör stor skillnad i många plånböcker. I denna proposition fortsätter regeringen att lätta på skattebördan för svenska folket genom bl.a. sänkt skatt på arbete, pension, sparande, företagande och transporter.

För det andra handlar det om att återupprätta arbetslinjen så att fler kommer i arbete. Arbetslinjen handlar om att öppna dörrar i stället för att låsa in personer i utanförskap. Förstärkningen av jobbskatteavdraget är en central del i att göra det lönsamt att gå

från bidrag till arbete. Dessutom krävs fortsatta satsningar på utbildning för att skapa fler vägar till arbete. I denna proposition satsar regeringen på hela utbildningskedjan bl.a. genom att förstärka stödet till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, öka antalet platser på den yrkesinriktade vuxenutbildningen och underlätta studier för personer med funktionsnedsättning. Regeringen satsar också på språkträning för utrikes födda föräldrar som är hemma med små barn. Även drivkrafter för att komma i arbete är av stor betydelse. Regeringen arbetar med reformer som ökar aktivitetskraven för den som kan arbeta men ändå lever på bidrag. Regeringen arbetar med ett bidragstak så att det alltid ska löna sig att ta ett jobb. Regeringen avser också höja kraven för kvalificering till den svenska välfärden för dem som inte är svenska medborgare. Det är positivt att sysselsättningsgraden bland utrikes födda i Sverige har ökat över tid. Om fler kan försörja sig själva, i stället för att bli försörjda av det gemensamma blir individen, liksom Sverige som land, rikare.

För det tredje krävs reformer för en ökad tillväxt. Det handlar om utbildning – från mer studiero i skolan till bättre ingenjörsutbildningar på universitet och högskolor – och om forskning. I denna proposition avsätts bl.a. medel till områdena excellent forskning, forskningsinfrastruktur och banbrytande teknik och i slutet av 2024 kommer regeringen att presentera en forsknings- och innovationsproposition, den största någonsin. Det handlar också om fungerande transportinfrastruktur så att det går att ta sig till arbetet och skolan i tid och så att företag får bättre möjligheter att transportera sina varor. Under hösten 2024 avser regeringen presentera en infrastrukturproposition. I propositionen kommer regeringen att föreslå att de ekonomiska ramarna för planperioden 2026–2037 för transportinfrastrukturen ökar med över 200 miljarder kronor. Underhållet för det svenska väg- och järnvägsnätet ska stärkas – ett arbete som har varit eftersatt under allt för lång tid. Det handlar också om att både företag och hushåll behöver fasa ut de fossila bränslena för att nå målet om nettonollutsläpp 2045. Det kan bara åstadkommas i en ekonomi som växer och där välförhållandet ökar. Sverige är bundna av och ska som alla medlemsstater i EU leva upp till våra s.k. ESR-åtaganden, som är EU:s mål för utsläppen från bl.a. vägtransporter, arbetsmaskiner och jordbruk. Regeringens bedömning är att den samlade politiken i denna proposition innebär att ESR-åtagandet kommer nås 2030. Det handlar också om att säkra fossilfri elproduktion. Arbetet med att få på plats ny kärnkraft går nu in i en mer intensiv fas samtidigt som ytterligare satsningar på laddinfrastruktur föreslås. Utöver att avsätta medel för att effektivt kunna ta vidare kärnkraftsamordnarens arbete samt möjliggöra en utökad satsning på pilot- och demonstrationsprojekt inom kärnkraftsområdet, fortskrider arbetet med att skapa ekonomiska förutsättningar som lägger grunden för att ny kärnkraft ska kunna genomföras. Regeringen avser återkomma i frågan om statliga stödformer och förutsättningar för att ta del av stöd för ny kärnkraft. Det handlar också om enklare regler för företagare. Regeringen fortsätter att rensa upp i de komplicerade regler som drabbar företagare och arbetar för att skattesystemet i än högre grad ska uppmuntra till företagande, egen ansträngning och investeringar i Sverige. Regeringen tar steg för att stärka livsmedelsproduktionens konkurrenskraft och robusthet. Hela Sverige ska fungera, så att det går att bo, leva och verka i hela vårt land.

Utbildning och ökat ansvar på jobbet ska löna sig mer. Då krävs lägre marginalskatter. Principen om hälften kvar, dvs. att löntagare åtminstone ska få behålla hälften av en löneökning efter skatt, bör gälla och regeringen tar viktiga steg för att uppnå detta i denna proposition. Regeringen kommer att fortsätta lätta på skattebördan för svenska folket.

Att ekonomin växer och Sverige blir rikare är en viktig förutsättning för att kunna finansiera de satsningar som krävs för att Sverige ska bli ett säkrare och tryggare land att bo och leva i. Omvärldsläget med krig i vårt närområde och allvarliga samhälls-

problem, inte minst den grova organiserade brottsligheten, medför att vi fortsatt står inför stora investeringsbehov i försvar och rättsväsende för att öka tryggheten för svenska medborgare. I denna proposition fortsätter regeringen omläggningen av kriminalpolitiken och satsar särskilt på det brottsförebyggande arbetet och fortsatta förstärkningar av bl.a. Polismyndigheten och Kriminalvården. En modell för betald polisutbildning införs i syfte att öka polisutbildningens attraktivitet och på så sätt öka urvalet av sökande. Ytterligare ansträngningar görs för att strypa den kriminella ekonomi som göder och driver gängen. Medel avsätts till att förstärka försvaret i enlighet med Försvarsberedningens beslut. Människors trygghet handlar också om att välfärden ska gå att lita på. För att stärka kvaliteten i förskolan och skolor och för att stärka kunskapsutvecklingen görs satsningar på bl.a. att minska barngruppernas storlek i förskolan och på att stärka Kunskapsbidraget i skolan. Regeringen föreslår att medel avsätts för satsningar för att öka elevers läsförmåga och på att öka tryggheten och studieron i skolan. Regeringen avser att lämna förslag om att grundskolan ska bli tioårig fr.o.m. hösten 2028.

För att skapa en mer tillgänglig sjukvård görs satsningar på bl.a. kortare köer till barn- och ungdomspsykiatri och på inrättandet av en nationell vårdförmedling, så att den som söker vård ska erbjudas det på annan ort om väntetiden där man bor är för lång. Satsningar görs även för att öka antalet vårdplatser, för förbättrad psykisk hälsa samtidigt som resurserna till hälso- och sjukvården förstärks.

Frivillig återvandring kan bidra till att minska antalet människor som lever i utanförskap och de följer sådant utanförskap får för det svenska samhället och individen. Återvandring skapar möjligheter för individen till en nystart i livet. Regeringen bedömer att antalet personer som frivilligt återvandrar har potential att öka om ersättningsnivåerna höjs och kunskapen om möjligheten att få bidrag och praktisk hjälp ökade bland grupper som kan tänkas vara intresserade av att återvandra. Regeringen kommer därför kraftigt höja bidraget från 2026 samt därtill genomföra informationsinsatser och införa en nationell samordnare för frivillig återvandring.

Den överordnade uppgiften för den ekonomiska politiken har sedan regeringen tillträdde varit att bekämpa inflationen. Den kampen är nu vunnen. Uppgiften framöver är att se till att den höga inflationen inte kommer tillbaka och samtidigt genomföra reformer och investeringar som bygger Sverige rikare och tryggare för kommande generationer. Denna proposition är ett viktigt steg på vägen dit.

Tabell 1.1 Reformtabell

Miljarder kronor

	2025	2026	2027
Hushållens köpkraft ska stärkas och arbetslinjen stärkas			
Förstärkt jobbskatteavdrag och sänkt skatt för pensionärer	13,50	13,50	13,50
Sänkt skatt på bensin och diesel	3,17	5,49	5,65
Stöd till utsatta hushåll	0,57	0,16	0,16
Utökning av den yrkesinriktade vuxenutbildningen	0,90		
Effektivisera det högre bidraget inom studiemedlet och avskaffa studiestartstödet	-0,30	-0,80	-0,80
Stöd återgång till arbetet	0,09	0,08	0,08
Skärpt och effektivare tillsyn mot dödsolyckor och andra arbetsmiljörisker	0,05	0,08	0,10
Utbildning och sparande ska löna sig			
Slopad avtrappning av jobbskatteavdraget och grundavdraget för pensionärer	4,71	4,71	4,71
Utvidgat växa-stöd och sänkt ersättningsnivå för expertskatt	0,15	0,33	0,46

	2025	2026	2027
Skattefri grundnivå på sparande i investeringssparkonto och kapitalförsäkring	4,40	7,00	7,00
Avtrappat ränteavdrag för lån utan säkerhet	-4,34	-8,68	-8,68
Investeringar för ökad tillväxt			
En ny forsknings- och innovationsproposition	1,50	2,50	4,00
Förstärkt energiforskning	0,10	0,18	0,25
Investeringsstöd för att stärka leveranssäkerheten i elsystemet	0,10	0,20	0,40
Sänkt subventionsgrad vid skattereduktion för installation av solceller	-0,10	-0,20	-0,20
Avskaffad skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el		-0,68	-0,68
Nya ekonomiska ramar för transportinfrastrukturen 2026–2037		6,02	8,02
Förstärkt vägunderhåll	1,55		
Effektivisering av Trafikverket	-0,30	-0,60	-0,60
Avskaffad flygskatt	0,87	1,82	1,88
Sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk	0,61		
En effektiv klimat- och energipolitik			
Incitament till kommunerna för vindkraft	0,34	0,37	0,40
Höjd fastighetsskatt för vindkraftverk		-0,17	-0,17
Förstärkt klimatkliv	0,50		0,50
Fortsatt utbyggnad av laddinfrastrukturen			0,55
Elbilspremie (nationell medfinansiering)	0,01	0,20	0,20
Förlängning av miljökompensation för godstransporter på järnväg		0,55	0,55
Kväveklivet och stöd till produktion av biogas	0,20	0,25	0,50
Ingen nedsatt elskatt för CCS		-0,25	-0,25
Bevara värdefull natur, vattenmiljöer och ekosystem	0,20	0,20	0,20
Enklare regler för ökad tillväxt och effektivare statsförvaltning			
Effektivare tillståndsprocesser	0,08	0,08	0,15
Bostadspolitisk utveckling i norra Sverige	0,14	0,38	0,51
Bättre förutsättningar för Sveriges företag	0,31	0,30	0,31
En effektivare statsförvaltning	-0,10	-0,16	-0,25
Kampen mot brottsligheten trappas upp			
Ökade medel till Polismyndigheten	1,35	1,11	3,89
Utbyggnad av Kriminalvårdens kapacitet inkl. straffrättsliga reformer	0,87	0,96	2,87
Ökade medel till Statens institutionsstyrelse	0,68	0,70	0,51
Ökade medel till Sveriges Domstolar och Åklagarmyndigheten	0,26	0,36	0,61
Medel för att införa Raket G2	0,65	0,77	0,88
Bekämpa den kriminella ekonomin	0,90	1,03	1,10
Ett systematiskt brottsförebyggande arbete	0,67	1,29	1,67
Totalförsvaret förstärks			
Försvarspolitisk proposition 2024	6,60	10,00	21,80
Utbyggnad av det civila försvaret	2,00	3,50	6,50
Stärkt cybersäkerhet	0,15	0,15	0,15
En välfärd att lita på			
Förstärkning av kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan	0,90	0,60	0,60
Förstärkning av Kunskapsbidraget	0,70		
Förstärkning av statsbidraget för läroböcker och lärarhandledningar	0,20		

	2025	2026	2027
Fortbildning av lärare och förskolelärare		0,20	0,20
Samlat statsbidrag för personalförstärkningar inom skolan	0,85	0,70	0,70
Försöksverksamhet med intensivträning i svenska	0,10	0,10	0,10
Sektorsbidrag till hälso- och sjukvården	2,00		
Nationell vårdförmedling	0,15	0,05	0,05
Anhörigkontakt och fast omsorgskontakt i särskilt boende		0,39	0,79
Utökat antal vårdplatser och särskild satsning på precisionshälsa	1,05	1,40	1,80
Förstärkt satsning på psykiatri	1,37	1,55	1,55
Stärkt högkostnadsskydd för äldre inom tandvården		3,41	3,41
Höjd schablon och halverat föräldraavdrag i assistansersättningen	0,49	0,58	0,58
En långsiktigt hållbar läkemedelsförsörjning	5,63	4,03	3,49
Effektivitetsdelegationen	0,25	0,25	0,25
En hållbar migrations- och integrationspolitik			
Tillskott till Migrationsverket och Migrationsdomstolarna	0,03	0,71	0,06
Höjd skolschablon till kommunerna	0,10	0,24	0,16
Utökat antal förvarsplatser och stärkt arbete med återkallelse av uppehållstillstånd samt utökad kapacitet för biometriska uppgifter	0,19	0,21	0,36
Frivillig återvandring	0,11	1,43	0,92
Systematiska utredningarna för utomeuropeiskt födda ska öka	0,17	0,26	0,30
En effektivare biståndspolitik			
Ny biståndsram 2026–2028 på 53 miljarder kronor per år		-3,00	-3,00
Övriga reformer och oundvikligheter	3,35	1,81	0,88
Effekt offentliga finanser exklusive militärt stöd till Ukraina	60,65	67,63	91,62
Militärt stöd till Ukraina	23,35	25,73	0,92
Effekt offentliga finanser inklusive militärt stöd till Ukraina	84,00	93,36	92,54

Källa: Egna beräkningar.

1.2 Reformer för att bygga Sverige rikare och tryggare

Ett gynnsamt företagsklimat är en grundförutsättning för ekonomisk tillväxt. Sverige ska vara ett land där det är enkelt att starta och driva företag, där ansträngning lönar sig och det finns arbetskraft med rätt kvalifikationer, där elsystemet kan leverera den el som behövs, där vägarna håller god standard och tågen går i tid. Sverige behöver också en väl fungerande bostadsmarknad, mindre omfattande byggkrav, enklare och effektivare tillståndprocesser och skatter som främjar tillväxt och investeringar. Endast en ekonomi som växer relativt befolkningen på sikt kan bära framtidens välfärd. Genom klimatpolitiken skapar regeringen förutsättningarna för att Sverige ska kunna nå hela vägen till nettonoll bl.a. genom att bygga upp klimatneutral infrastruktur i hela landet, fasa ut fossila bränslen, snabba på elektrifieringen och säkra tillgången till fossilfri el.

En ökad produktivitetstillväxt är viktig för att uppnå en högre ekonomisk tillväxt, vilket är avgörande för svenskt välstånd. I april 2023 tillsatte regeringen en kommission med uppdrag att bl.a. lämna förslag för att höja produktiviteten i näringslivet och i den offentliga sektorn. Regeringen föreslår i denna proposition flera åtgärder som bygger på kommissionens förslag (SOU 2024:29).

Sverige ska bli ett tryggare land att bo och leva i. Den grova organiserade brottsligheten fortsätter att släcka liv samtidigt som den har spridit sig från storstäderna till mindre orter. Inget annat land i Europa är ens i närheten av den svenska vålds-

utvecklingen. Här ser vi följderna av en stor invandring i kombination med misslyckad integration och statens oförmåga att gripa in i tid. Utsatthet för kriminalitet skapar otrygghet, och utan trygghet begränsas friheten. Även försvarsförmågan behöver förbättras och såväl det militära som det civila försvaret ska stärkas. För ett tryggare Sverige behövs också en välfärd som går att lita på. Regeringen prioriterar därför strukturella reformer för en god och tillgänglig vård samt en stark kunskapsskola.

Hushållens köpkraft ska stärkas och arbetslinjen värnas

Det kommer att ta flera år innan köpkraften för alla hushåll återställts till den nivå som rådde innan inflationen började stiga kraftigt. Regeringen vill därför stötta återhämtningen genom förslag som stärker hushållens köpkraft. För att fler ska kunna försörja sig själva genom lön från arbete tar regeringen ytterligare steg för att stärka arbetslinjen.

Skatten på arbete ska sänkas

Det är avgörande för svensk tillväxt att drivkrafter till arbete och utbildning ökar. Skattereglerna ska bidra till att öka den varaktiga sysselsättningen och antalet arbetade timmar i ekonomin. Det är dessutom rättvist att den som arbetar får behålla mer av sin lön. Regeringen föreslår därför en förstärkning av jobbskatteavdraget, främst för heltidsarbetande personer med låga och medelhöga inkomster. För att pensionärerna ska få motsvarande ekonomiska förbättring föreslår regeringen även sänkt skatt för pensionärer. Regeringen tar även bort avtrappningen av jobbskatteavdraget som infördes 2016, i syfte att det ska löna sig att utbilda sig och ta ökat ansvar på jobbet. Förslaget har beräknats vara självfinansierat på sikt och bedöms leda till en ökad tillväxt.

Drivmedelsskatterna ska sänkas

Höga drivmedelspriser får konsekvenser för hushåll och företag som är beroende av transporter, inte minst på landsbygden. Efter de historiskt höga priserna under 2022 har priset på drivmedel minskat till följd av ett lägre råoljepris, den lägre inblandningen av biodrivmedel och de skattesänkningar som regeringen genomfört. För att motverka prishöjningar vid pump på bensin och diesel bör skatten sänkas igen. Regeringen föreslår därför att skatten på bensin och diesel ska sänkas den 1 januari 2025 och att skatterna på bensin och diesel inte ska indexeras inför 2026.

Stöd till ekonomiskt utsatta hushåll

Många hushåll är fortsatt påverkade av de senaste årens inflationsutveckling. Barnfamiljer är särskilt hårt drabbade. Regeringen föreslår därför att det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer med bostadsbidrag förlängs. Regeringen föreslår även en höjning av beloppet för individer som får sjukpenning i särskilda fall, samt för boendetillägget. De höjda beloppen innebär att bidragen anpassas till nuvarande prisutveckling.

Arbetsmarknadspolitiken ska bli effektivare och tillsynen stärkas

En väl fungerande matchning på arbetsmarknaden minskar risken för arbetslösheten stiger eller stannar kvar på en hög nivå. Flera branscher har svårt att hitta arbetskraft med rätt utbildning och kompetens, som en följd av att t.ex. digitalisering, automatisering och elektrifiering ökar. Regeringen prioriterar därför medel till fler platser inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen så att tillgången till arbetskraft med rätt utbildning förbättras och fler snabbt kan komma i arbete. Medel avsätts också för en skärpt och effektivare tillsyn mot dödsolyckor och andra allvarliga

arbetsmiljörisker. För att finansiera nödvändiga reformer minskar regeringen medlen för det högre bidraget inom studiemedlen. Studerande som inte beviljas den högre bidragsnivån får i stället studiemedel med den generella bidragsnivån. Regeringen avser även att avskaffa studiestartsstödet eftersom stödet i stor utsträckning inte når avsedd målgrupp.

Personer med syn- eller hörselnedsättning behöver inkluderas i arbetslivet i större utsträckning än i dag. Regeringen avser att förtydliga Arbetsförmedlingens bidrag för personer med behov av tolkning, t.ex. teckenspråkstolkning, samt vidga stödet avseende hur bidraget till litteratur och tolkstöd kan användas. Vidare förenklas stödet till start av näringsverksamhet för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Stöd till återgång i arbetet

Sjukfallen och kostnaderna för sjukförsäkringen ökar i en oroväckande takt. Regeringen vidtar därför ett antal åtgärder för att färre individer ska fastna i långa sjukskrivningar och för att fler ska återgå i arbete tidigare. Bland annat stärker regeringen Försäkringskassans arbete med att följa upp rehabilitering och stödet till personer som i dag helt eller delvis har sin försörjning genom sjukförsäkringen. För att hantera ökningen av antal ärenden tillförs medel till Försäkringskassan bl.a. för att utveckla handlägningsprocesser. Regeringen avser också att se över hur arbetsprövning med bibehållen sjukpenning under en kortare period samt partiellt vilande sjuk- och aktivitetsersättning vid studier kan möjliggöras. Sammantaget syftar dessa åtgärder till att underlätta för personer att återgå till arbetsmarknaden tidigare, vilket stärker arbetslinjen, möjliggör en egen försörjning och bidrar till att främja Sveriges tillväxt.

Utbildning och sparande ska löna sig mer

Om tillgången på spetskompetens i Sverige ska öka behöver utbildning och expertis löna sig bättre. Sänkt marginalsatt på arbete är en viktig del i det. Regeringen vidtar också åtgärder för att fler ska kunna öka sin ekonomiska motståndskraft genom ett sparande samtidigt som överskuldssättning motverkas. Det ska bli mer lönsamt att spara och mindre fördelaktigt att låna utan säkerhet.

Marginalskatten på arbete ska sänkas

Sverige har bland de högsta marginalskattelikilarna på höga inkomster i OECD. För att utbildning och expertis ska löna sig bättre föreslår regeringen åtgärder för att minska marginalskatterna på höga arbetsinkomster. Produktivitetskommissionen beskriver hur ett skifte i skatteuttaget kan bidra till en mer effektiv finansiering av välfärden och samtidigt främja ökad produktivitet. Detta för att stärka incitamenten till utbildning och för att det ska löna sig att ta ökat ansvar på jobbet. Regeringen föreslår därför att de avtrappningar som finns i jobbskatteavdraget och i jobbskatteavdraget för äldre slopas. För att det inte ska uppstå en skattekllyfta mellan personer som arbetar och pensionärer föreslår regeringen att även avtrappningen i det förhöjda grundavdraget tas bort. Förslaget innebär sänkt marginalsatt för de som arbetar eller är pensionärer. Vidare avser regeringen att föreslå att det s.k. växa-stödet utvidgas till att bl.a. omfatta upp till två anställda, vilket innebär att kostnaderna för mindre företag att anställa minskar. För att fler ska kunna omfattas av reglerna för expertskatt föreslår regeringen också att den lönenivå som krävs för att få skattelättnaden sänks, vilket skapar bättre förutsättningar för företag att attrahera och behålla internationell nyckelkompetens.

Skatten på sparande ska sänkas

Att ha ett sparande skapar frihet och trygghet för den enskilde. Det kan handla om möjligheten att kunna köpa en bostad eller att som pensionär dryga ut pensionen. Hushåll som har ett sparande kan också lättare hantera oförutsedda ekonomiska händelser. Det kan också underlätta för den som behöver flytta från sin partner i en destruktiv relation. Svenska hushåll har jämförelsevis höga skulder, främst på grund av bolån. Att ha tillgång till likvida buffertar underlättar för skuldsatta hushåll att upprätthålla sin konsumtion när ekonomin utsätts för störningar. Ett brett och lätt tillgängligt sparande kan på så sätt bidra till att stärka ekonomins motståndskraft och minska skadeverkningarna vid exempelvis djupa lågkonjunkturer. Dessutom kan sparande i aktier bidra med kapital till Sveriges företag, vilket gynnar tillväxten. Regeringen vill därför uppmuntra till ett ökat sparande genom att föreslå en skattefri grundnivå för sparande på investeringssparkonto. Ett första steg kommer att tas under 2025 med 150 000 kronor som skattefri grundnivå. Från 2026 kommer nivån att höjas till 300 000 kronor. Regeringen föreslår även att den skattefria nivån ska gälla sparande i kapitalförsäkringar och paneuropeisk privat pensionsprodukt (s.k. PEPP-produkt).

Överskudsättning ska motverkas och riskskatten ska ses över

Marknaden för konsumtionslån, både med och utan säkerhet, har vuxit snabbt de senaste åren. I kronor räknat består den största delen av s.k. blancolån, dvs. lån utan säkerhet. Samtidigt som hushållens konsumtionslån har ökat har skulder hos inkassoföretagen och Kronofogdemyndigheten ökat ännu mer. För att motverka problemen med överskudsättning i samhället avser regeringen att föreslå att avdragsrätten för ränta på lån utan säkerhet stegvis ska avskaffas. Regeringen kommer även att föreslå ett skärpt s.k. räntetak samt tillsätta en utredning för att motverka överskudsättning. Regeringen kommer även med anledning av tillkännagivanden från riksdagen att initiera en översyn av riskskatten.

Investeringar för ökad tillväxt ska genomföras

För att bygga Sverige rikare kommer regeringens tillväxtagenda framåt även att fokusera på investeringar i forskning, infrastruktur och elförsörjning. För att främja en trygg livsmedelsförsörjning vidtas åtgärder för att stärka svensk livsmedelsproduktion.

En ledande kunskapsnation med högkvalitativ forskning

För att bygga Sverige rikare kommer regeringens tillväxtagenda framåt även att fokusera på investeringar i forskning. Sverige har en lång tradition av investeringar i forskning och innovation som skapar tillväxt och jobb. Regeringens kommande forsknings- och innovationsproposition har den största ökningen av resurser till forskning och innovation någonsin, och kommer att rikta in sig på excellens, internationalisering och innovation. Regeringen avsätter ytterligare medel till forskning och utbildning på forskarnivå vid universitet och högskolor, inriktat mot de mest framstående lärosätena, för att främja forskning av hög kvalitet och excellens. Medel avsätts också till forskningsfinansiärerna Formas, Forte, Rymdstyrelsen, Vetenskapsrådet och Vinnova samt till forskningsinstitutet Research Institutes of Sweden AB (RISE) för att stärka forskningsinfrastruktur, excellent forskning samt forskning och innovation inom banbrytande teknik. Med dessa ökade investeringar kan Sverige fortsatt vara en ledande kunskapsnation där ett kunskaps- och teknikintensivt näringsliv är motorn för innovation och svensk konkurrenskraft. Genom satsningarna kan fler forskningsresultat och ny kunskap omsättas i nya företag och innovativa lösningar. Regeringen avser att fortsätta förbättra skattevillkoren som understödjer företagens möjligheter att bedriva forskning och utveckling, bl.a. genom att utreda ett nytt skatteincitament på området.

Forskning och innovation är särskilt viktigt inom energiområdet. Det svenska energisystemet står inför en av de största utmaningarna i modern tid. Regeringen kommer att presentera en energiforskningsproposition, som kommer att ha sin utgångspunkt i regeringens omställning av energipolitiken. Regeringen satsar bl.a. på ökad forskning och innovation kring strategiskt viktiga tekniker såsom kärnkraft. Regeringen förstärker även anslagen till energiforskning. En utökad ekonomisk ram för energiforskning är en investering i Sverige – med statlig medfinansiering ökar chanserna att knyta internationellt kapital till Sverige och ge svenska företag möjlighet att växa. Inom kärnkraftsområdet föreslås även en utökad satsning på pilot- och demonstrationsprojekt.

Sverige har ett strategiskt intresse av att ha en stark närvaro i Arktis, särskilt i ljuset av ett nytt säkerhetspolitiskt läge och Natomedlemskapet. Sveriges ledande position inom polarforskning och oberoende tillträde till Arktis behöver säkras.

För att upprätthålla och säkra god kvalitet i forskningen avser regeringen att samla ansvaret för utlysning och fördelning av extern statlig forskningsfinansiering hos de primära forskningsfinansiärerna. En översyn kommer därför att ske. Regeringen avser också att se över antalet myndigheter som bedriver forskning för att säkerställa att den forskning som bedrivs av statliga aktörer håller en god kvalitet.

Forskning och innovation, som bidrar till ökad produktivitet och tillväxt, sker inte utan ett utbildningssystem som håller hög kvalitet och som tryggar både det offentliga och näringslivets framtida behov av kompetens. Regeringen avser att utreda hur lärosätenas utbildningsutbud mer effektivt kan styras mot ett utbildningsutbud av hög kvalitet som är relevant för samhällets och arbetsmarknadens behov av framtida kompetens, samtidigt som möjligheterna till bildning är goda. Detta kan ske dels genom förändrad styrning, dels genom en översyn av resurstilldelningssystemet. Lärosätena ska fortsatt ha stor frihet att bestämma över sin verksamhet. Inom ramen för detta ingår även att få förbättrad uppföljning och kontroll av lärosätenas myndighetskapital. Som ett led i detta föreslår regeringen en höjning av ersättningsbeloppen inom vissa utbildningar, inom ramen för nuvarande resurser, för en ökad kvalitet i utbildningen och utbildningsutbudet. Regeringen avser även att genomföra en översyn av studiestödssystemet i syfte att bl.a. öka effektiviteten i systemet, underlätta genomströmningen på högskoleutbildningar och undersöka förutsättningarna för att öka incitamenten att studera på utbildningar som svarar mot arbetsmarknadens behov.

En väl fungerande elförsörjning

På flera platser i Sverige kan elsystemet inte möta den lokala efterfrågan på el, vilket kan hindra viktiga företagsetableringar och företagsexpansioner samt påverkar möjligheten att attrahera ytterligare svenska och utländska investeringar. En kraftfull utbyggnad av de fossilfria kraftslagen, särskilt de planerbara sådana, krävs för att klara av klimatomställningen och stärka svensk konkurrenskraft. För att klimatomställningen ska bli av krävs det att de nödvändiga förutsättningarna kommer på plats. Det finns flera stora utmaningar på området och regeringen driver ett stort antal reformer som bl.a. syftar till att trygga en leveranssäker tillgång på el och att effektivisera tillståndsprocesser. Regeringen avsätter därför medel för att effektivt kunna följa upp den nationella kärnkraftsamordnarens arbete och arbetet med att få en riskdelningsmodell på plats. Regeringen avser även att stärka de kommunala incitamenten för att bygga ut vindkraften samtidigt som närboende ges rätt till kompensation. Vidare avser regeringen att effektivisera tillståndsprövningen av havsbaserad vindkraft. Vid sidan av en kraftfull utbyggnad av fossilfri elproduktion behövs fler investeringar som möjliggör att elsystemet nyttjas mer effektivt. Regeringen föreslår därför att ett nytt investeringsstöd införs som syftar till att öka elsystemets förmågor regionalt där

behoven är som störst. Det kan handla om investeringar i elproduktion, energilager, energieffektivisering, flexibilitetstjänster eller andra systemtjänster som bidrar till en snabb och robust elektrifiering och som i förlängningen främjar företagsetableringar.

Regeringen följer arbetet med att säkert ta om hand och slutförvara det historiska radioaktiva avfallet från icke kärnteknisk verksamhet. Medel är avsatta för att hantera statens del av kostnaderna, baserat på de uppskattningar som ansvariga myndigheter i dagsläget gör av dessa kostnader.

Installationer av solceller har ökat kraftigt under de senaste åren och det finns i dag ett stort antal solcellsanläggningar i landet. Den kraftiga ökningen av antalet solcellsanläggningar innebär enligt regeringen att det inte längre finns behov av att fortsätta subventionera mikroproduktion av förnybar el genom en skattereduktion. Regeringen avser också att föreslå att subventionsgraden för installation av solceller inom ramen för skattereduktionen för grön teknik ska sänkas. Solkraft bör i större utsträckning byggas på marknadsmässiga grunder, i enlighet med energipolitikens långsiktiga inriktning (prop. 2023/24:105).

En väl fungerande infrastruktur i hela landet

En väl fungerande transportinfrastruktur är avgörande både för att underlätta för människors vardag och arbetspendling och för godstrafik som främjar jobb och tillväxt i hela landet. Regeringen prioriterar att fortsätta förbättra den infrastruktur vi har, reparera där det behövs och förvalta våra gemensamma resurser på bästa sätt. Regeringen avser därför att under hösten lämna en infrastrukturproposition med förslag till nya ekonomiska ramar för transportinfrastrukturen för planperioden 2026–2037. Den nya ekonomiska ramen kommer föreslås bli över 200 miljarder kronor större än under den nuvarande planperioden. Det är den största satsningen sedan den nu gällande planeringsprocessen för transportinfrastruktur började gälla.

I flera decennier har underhållet av vägar och järnvägar nedprioriterats och underhållsskulden har tillåtit växa, samtidigt som kostnadskontrollen har varit bristfällig. För att transportinfrastrukturen ska bidra till en ökad tillväxt och produktivitet i hela landet behöver rätt prioriteringar göras. Det befintliga transportsystemet i Sverige är väl utbyggt, men stora delar av systemet närmar sig, eller har passerat, sin tekniska livslängd. Samhällsekonomisk lönsamhet behöver få större betydelse för vilka transportinfrastrukturprojekt som prioriteras. Redan fr.o.m. 2025 föreslår regeringen extra resurser för att minska eftersatt underhåll av statliga och enskilda vägar. Beloppsgränsen för arbetsresor har inte justerats sedan den 1 januari 2017. Regeringen föreslår därför att gränsen höjs från och med den 1 januari 2026.

Det saknas i dag tillförlitliga data för att kunna följa upp och utvärdera genomförda upphandlingar inom transportområdet. Upphandlingar inom infrastrukturområdet behöver bli mer effektiva och ändamålsenliga. Regeringen avser därför att ge Trafikverket i uppdrag att följa upp och utvärdera upphandlingar och stärka sin upphandlingskompetens. Regeringen avser även att vidta åtgärder för att möjliggöra ett effektivare väg- och järnvägsunderhåll.

En del av detta är att öka Trafikverkets effektivitet. Myndigheten har i detta syfte gjort en genomlysning av sin verksamhet för att bli mer effektiv och för att säkerställa en bättre väg- och järnvägsleverans i Sverige. I denna proposition föreslår regeringen en besparing på Trafikverkets anslag i linje med myndighetens genomlysning. Vidare skärper regeringen kostnadskontrollen genom att vidta åtgärder utifrån den översyn som gjorts över den finansiella styrningen av Trafikverket.

Regeringen avser att pröva alternativa finansieringsformer för transportinfrastruktur, under förutsättning att de kan leda till snabbare och mer kostnadseffektivt genomförande, eller att fler projekt kan genomföras inom en viss tidsram än vad som annars hade varit fallet. Under kommande planperiod avser regeringen att testa investeringsobjekt som projekteras och byggs av andra aktörer än Trafikverket. Regeringen avser också att pröva förutsättningarna för en utbyggnad av Malmbanan med medverkan från privata aktörer och att utreda förutsättningarna för genomförande och finansiering av Östlig förbindelse.

Genom mer elektrifiering och ökad användning av fossilfria drivmedel ska transportsektorn bidra till klimatomställningen. I syfte att främja den svenska sjöfartsnäringens konkurrenskraft bör stämpelskatten vid beviljande av ansökan om inteckning i skepp slopas.

Tillgång till väl fungerande mobiluppkoppling i hela landet är avgörande för både privatpersoner och verksamheter. Betydande investeringar genomförs av marknadsaktörerna för uppgradering av mobilnäten till 5G-tekniken. Regeringen avser att se över förutsättningarna för att omfördela de medel som finns för bredbandsstöd, till stöd för utbyggnad av infrastruktur för mobiltäckning och kapacitet i områden där det saknas förutsättningar för kommersiell utbyggnad.

God tillgång till flyg i hela landet

Flyget har stor betydelse för Sveriges ekonomi och konkurrenskraft genom att tillgodose personers och näringslivets behov av långväga resor. I takt med att flygets klimateffekter mer och mer hanteras på EU-nivå, t.ex. genom krav på inblandning av hållbara flygbränslen och att den fria tilldelningen av utsläppsrätter fasas ut, minskar behovet av en nationell flygskatt av klimatskäl. Därmed är det också möjligt att avskaffa flygskatten som har negativ påverkan på flygets lönsamhet och i förlängningen riskerar att minska antalet flyglinjer.

Stärkt landsbygd och svensk livsmedelsproduktion

För att stärka svensk livsmedelsproduktion och därmed främja trygg livsmedelsförsörjning föreslår regeringen en tillfälligt utökad nedsättning av skatten på s.k. jordbruksdiesel som förbrukas under 2025.

Regeringen avser att genom en ändring av förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU-budgeten justera den valutakurs som ska tillämpas för programperioden 2021–2027, från 9,30 till 10,50 kronor per euro. Det möjliggör ett högre utnyttjande av EU-medlen. Totalt förstärks den gemensamma jordbruks- och fiskepolitiken med ca 674 miljoner kronor för hela programperioden. Regeringen avser att presentera en uppdaterad livsmedelsstrategi och avsätter medel för detta i denna proposition.

En effektiv klimat- och energipolitik som når ESR-målet 2030

Sverige bedriver en ambitiös klimatpolitik. Vi tar vårt ansvar som enskilt land och som en del av EU. Sverige har redan bland de lägsta territoriella utsläppen i EU, och vår elproduktion är nästan uteslutande fossilfri. Genom en effektiv klimatpolitik lägger regeringen grunden för att nå klimatmålen med sikte på att helt fasa ut de fossila bränslena. Elektrifieringen av industrin och transportsektorn är hjärtat i klimatomställningen.

Industrin spelar en central roll i den svenska ekonomin och för Sveriges konkurrenskraft. Det svenska näringslivet är motorn i klimatomställningen och ska ges förutsättningar för att vara ledande i omställningen.

Mer fossilfri energiproduktion

För att nå klimatmålen om nettonollutsläpp 2045 behöver Sverige ersätta de fossila bränslena med fossilfri energi. En långtgående elektrifiering av industrin och transportsektorn är nödvändig för att fasa ut användningen av fossila bränslen. För att möjliggöra detta är leveranssäker tillgång till fossilfri el till konkurrenskraftiga priser avgörande. Regeringen ökar nu takten på omläggningen av energipolitiken.

Planeringen för att säkerställa ny kärnkraft går in i en mer intensiv fas. Ny fossilfri elproduktion behövs för att möta ett ökande elbehov på både kort och lång sikt samt för att säkra en trygg energiförsörjning och effektiv omställning. Samtidigt behöver Sverige mer fossilfri elproduktion redan nu. För att öka kommunernas incitament att säga ja till mer vindkraft inrättas ett stöd till kommunerna baserat på fastighetsskatten för vindkraftsanläggningar. Samtidigt avser regeringen att införa tre kompensationsförslag som presenterades i betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18). Genom förslagen ska lokalsamhället kunna få del av intäkterna från vindkraftsparken, närboende få rätt till andel av intäkten, och ägare av intilliggande fastigheter få rätt till inlösen av fastigheten till ett pris som motsvarar vad fastigheten hade varit värd om parken inte hade uppförts. Regeringen avser att föreslå att fastighetsskatten för vindkraftverk höjs 2026.

Ny reduktionsplikt och sänkt skatt på drivmedel

Sverige är bundna av och ska som alla medlemsstater i EU leva upp till våra ESR-åtaganden. Det ska göras utan att hushållen tvingas betala oskäligen kostnader. Den förra regeringens reduktionsplikt innebar att vanliga hushåll drabbades hårt. Särskilt hårt slog detta mot boende på landsbygden.

För att uppnå ESR-åtagandet till 2030, som inkluderar utsläpp från bl.a. vägtransporter, arbetsmaskiner och jordbruk, reformeras reduktionsplikten i grunden. För att göra reduktionsplikten mer teknikneutral och stimulera till fortsatt elektrifiering blir det möjligt att uppfylla reduktionsplikten även med el från publika laddstationer. Nivåerna för den nya reduktionsplikten höjs så att utsläppen enligt regeringens bedömning minskar tillräckligt mycket för att nå ESR-åtagandet. Vidare avser regeringen att föreslå att skatten på bensin och diesel sänks samtidigt som reduktionsnivåerna justeras upp den 1 juli 2025. Sammantaget innebär regeringens samlade förslag i denna proposition att ESR-åtagandet för 2030 beräknas nås, samtidigt som skatten på bensin och diesel sänks så att priset vid pump inte förväntas öka till följd av att reduktionsnivåerna ändras.

Eldrivna transporter bör möjliggöras i hela landet genom en fortsatt snabb, samordnad och samhällsekonomiskt effektiv utbyggnad av ändamålsenlig laddinfrastruktur. Utbyggnaden av laddinfrastruktur bör ske i sådan takt att den bidrar till en snabb elektrifiering av transportsektorn. För att öka investeringarna i fossilfri framtidsteknik förstärks Klimatklivet. Regeringen avser att ytterligare stimulera elektrifieringen av personbilsflottan, genom att bl.a. pröva förutsättningarna för en lägre energiskatt på el från publika laddstolpar. Regeringen föreslår också en förlängning av stödet till laddinfrastruktur samt att en elbilspremie införs, riktad till grupper i behov av stöd tex i glesbygd, förutsatt kommissionens godkännande. Elbilspremien beräknas omfatta totalt 800 miljoner kronor där 75 procent finansieras av EU:s Sociala klimatfond. För att möjliggöra fortsatta godstransporter på järnväg föreslår regeringen att den befintliga miljökompensationen för godstransporter på järnväg förlängs till 2030.

Utsläppen från jordbruket behöver minska för att bl.a. minska övergödningen och begränsa klimatförändringarna. Regeringen inför därför Kväveklivet, ett nytt tillfälligt investeringsstöd, för att öka takten i genomförandet av åtgärder som minskar

utsläppen av ammoniak och växthusgaser inom jordbruket. Dessutom förlänger och förstärker regeringen satsningen på stöd för att producera biogas av gödsel. Uppbyggnaden av kapacitet för koldioxidinfångning är nödvändig för att nå Sveriges klimatmål om netto-nollutsläpp 2045 och negativa utsläpp därefter. Teknik för att fånga in och lagra koldioxid kommer att behövas för utsläpp som är svåra att åtgärda, t.ex. inom cementtillverkningen. Regeringen har sedan tidigare beslutat om stöd för bio-CCS genom omvända auktioner. Dessa auktioner är en central del av satsningen på CCS och den första auktionen genomförs under hösten 2024. För att inte äventyra auktionerna och andra stöd, som på ett mer effektivt och ändamålsenligt sätt kan främja etableringen av CCS, avser regeringen att inte gå vidare med den tidigare aviserade skattenedsättningen för el som används för CCS. Skulle det visa sig att det uppstår möjligheter att förbättra skattevillkoren på annat sätt utesluter inte regeringen att göra så.

Skydd av värdefull natur och havs- och vattenmiljö

Arbetet med att bevara värdefull natur och ekosystem behöver fortsätta. För att möjliggöra detta satsar regeringen bl.a. på att bevara naturvärden i skyddade områden, restaurera betesmarker och slätterängar samt åtgärder för att rädda alm och ask. Vidare bedömer regeringen att en begränsning av övergödningen är ett av de viktigaste insatsområdena för att nå god ekologisk status och god miljöstatus i kustvatten och hav. Regeringen förlänger stödet till lokalt åtgärdsarbete genom förordningen (2009:831) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) och fortsatt bekämpning av invasiva arter i vattenmiljön samt förstärker arbetet med miljöprövning och en effektiv vattenförvaltning. Dessa satsningar bidrar alla till genomförandet av regeringens havsmiljöproposition som presenterades 2024. Regeringen satsar också på vandringleder i fjällområden och utveckling av vandringsleder, för att fler ska kunna ta del av friluftslivet.

Enklare regler för ökad tillväxt och effektivare statsförvaltning

En grundförutsättning för ökad tillväxt är att ge goda villkor och förutsättningar för Sveriges alla företagare. Genom minskad regelbörda och förenklade regler underlättas företagande, för såväl stora som små företag, så att de kan fokusera på sin verksamhet.

Varje skattekrona ska användas effektivt. Därför är det viktigt att staten ser över sin förvaltning så att den är effektiv och träffsäker, utan onödiga merkostnader.

Tillståndsprocesserna ska bli effektivare

För att Sverige ska kunna möta klimatomställningens utmaningar och säkra näringslivets konkurrenskraft krävs snabba och förutsebara tillståndsprocesser. Regeringen har också inrättat ett grönt accelerationskontor som ska ledas av två industrisamordnare. Arbetet ska främja koordinering mellan offentliga och privata aktörer. Regeringen har lämnat flera förslag för att främja en mer effektiv miljöprövning och föreslår ytterligare åtgärder för att förenkla och modernisera tillståndsprocesserna. Berörda tillsynsmyndigheter behöver bättre förutsättningar för att kunna arbeta mer effektivt med miljö-tillståndsprocesser. Regeringen föreslår därför förstärkningar till bl.a. länsstyrelserna och Sveriges Domstolar för att i högre grad både förenkla och snabba på tillståndsprocesser i syfte att stärka ett expansivt näringsliv. Regeringen fortsätter också arbetet med att utveckla vägledning för effektiva tillståndsprocesser som rör ny kärnkraft.

Regeringen avser att se över kommunernas roll i relevanta tillståndsärenden och verka för att beslutsprocesser i större utsträckning utgår från en samhällsekonomisk analys, i syfte att öka förutsägbarheten i tillståndsärenden. Regeringen delar Produktivitets-

kommissionens bedömning att det finns skäl att se över det befintliga regelverket för statens anspråk på mark- och vattenområden. Dagens system för anspråkstagande brister vad gäller effektivitet, förutsägbarhet och transparens. Regeringen avser därför att genomföra en översyn av befintliga system och regelverk i syfte att upprätta en mer sammanhållen ordning för nationell fysisk planering, baserad på en samlad samhälls-ekonomisk analys. Översynen syftar till att förbättra förutsättningarna att väga olika intressen mot varandra, ge ökad nationell likvärdighet, ökad rättssäkerhet och bättre samordning mellan offentliga aktörer.

En välfungerande bostadsmarknad och lägre byggkrav

En väl fungerande bostadsmarknad är central för svensk tillväxt. Det ska t.ex. vara enkelt att flytta för att ta ett arbete. Fler ska kunna förverkliga sina boendedrömmar och kunna äga sitt boende. Samtidigt finns strukturella hinder, såsom komplicerade regelverk och bristande tillgång till mark, vilket försvårar byggandet. Staten bör inte ställa högre krav på byggandet av bostäder än vad som är nödvändigt och samhälls-ekonomiskt motiverat. Därför avser regeringen att genomföra regelförenklingar och lättnader i byggkraven för bostäder, i de fall det är möjligt och lämpligt utifrån bostadens avsedda funktion. Detta kan möjliggöra att fler bostäder byggs och ett mer differentierat utbud. Som ett första steg avser regeringen att genomföra betydande lättnader i byggkraven för studentbostäder. Därtill ska Boverket ges i uppdrag att undersöka möjligheterna till lättnader i byggkraven i samband med ombyggnation. Boverket ska också få i uppdrag att ta fram förslag på hur ett typgodkännande av småhus kan genomföras, och undersöka förutsättningarna för att, med vissa begränsningar, bygglovsbefria uppförande av dessa typgodkända småhus, kallade Sverigehuset.

Stora investeringar och företagsetableringar på orter som under en längre tid haft en låg eller stagnerande befolkningstillväxt innebär stora utmaningar för samhälls-byggandet, inte minst när det gäller att få fram nya bostäder. Regeringen avser därför att införa en möjlighet att subventionera kreditgarantiavgifter i syfte att underlätta anordnandet av nya bostäder i s.k. etablerings- och omställningskommuner. För att stödja den gröna industriomställningen i norra Sverige avser regeringen även att avsätta medel för bostadspolitisk utveckling.

Fortsatta regelförenklingar för Sveriges företag

Det ska vara enklare att starta, driva och utveckla företag i Sverige. Bättre utformade och enklare regler kan minska den administrativa bördan för företag så att tid och resurser i stället kan läggas på att utveckla verksamheten. Regeringens förenklingsarbete sker nu brett. Bland annat har reglerna för att spara fysiska originalkvitton ändrats och ett förslag som syftar till att både förenkla och förbättra de s.k. 3:12-reglerna för delägare i fåmansföretag bereds i Regeringskansliet. Vidare avser regeringen att lämna förslag om sänkt alkoholskatt för öl från oberoende småbryggerier. Regeringen har nyligen föreslagit en höjd omsättningsgräns för mervärdesskatt. Vidare tar regeringen ytterligare steg i förenklingsarbetet genom att höja beloppsgränserna för tillämpningen av komplicerade skatteregler och därigenom undanta fler företag. Regeringen föreslår förbättrade skattemässiga villkor för enskilda näringsidkare, vilket särskilt gynnar de allra minsta företagen.

Regeringen driver en offensiv förenklingsagenda och har inrättat Förenklingsrådet som ska lämna förslag på förenklingsåtgärder som minskar företagens regelbörda och administrativa kostnader eller på annat sätt underlätta för företag att följa befintliga regelverk. Regeringen har även inrättat ett implementeringsråd som ska stärka svenska

företags konkurrenskraft genom att undvika implementering av EU:s regelverk över miniminivån och motverka omotiverade administrativa kostnader.

Statsförvaltningen ska bli effektivare

Regeringen fortsätter arbetet för att öka effektiviteten i den offentligt finansierade verksamheten. Varje skattekrona ska användas klokt och statligt finansierad verksamhet ska ständigt vara föremål för omprövning och prioritering. Detta är inte minst viktigt då resurser behöver omfördelas för att hantera nya utmaningar i samhället. Statsförvaltningen behöver bli mer ändamålsenligt organiserad och antalet myndigheter bör minska. Regeringen har remitterat förslag som innebär att tio myndigheter, genom sammanslagningar, minskas till fem myndigheter. Regeringen gör bedömningen att tre av de föreslagna sammanslagningarna ska genomföras:

- Inordna Statskontorets uppgifter i Ekonomistyrningsverket, som sedan byter namn till Statskontoret.
- Inordna Myndigheten för stöd till trossamfunds uppgifter i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.
- Inordna Myndigheten för arbetsmiljökunskaps uppgifter i Arbetsmiljöverket.

För att minska antalet myndigheter kommer regeringen under mandatperioden därutöver bl.a. att närmare analysera de förslag som Statskontoret lämnat om att avveckla vissa nämndmyndigheter samt de förslag som presenteras i den utredning som ser över mindre myndigheters uppgifter och organisering.

Regeringen vidtar även flera åtgärder för att minska utgifterna för statsförvaltningen, bl.a. genom att anslagsnivån för ett flertal myndigheter föreslås att minskas. Vidare ser regeringen behov av att effektivisera förvaltningen av EU-medel och att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning mellan myndigheter som hanterar EU-medel.

En effektivare bolagsförvaltning

Regeringen avser också att genomföra en översyn av den statliga bolagsportföljen i syfte att öka effektiviteten, exempelvis genom att genomföra sammanslagningar av företag. Regeringen anser vidare att det är av vikt för effektivitet och öppenhet att statens skäl för ägande av bolag är tydligt och avser därför att se över om dessa kan tydliggöras. Där svaga skäl till ägande finns bör försäljningar övervägas.

Kampen mot brottsligheten trappas upp

Trygghet har blivit vår tids stora frihetsfråga. Den organiserade brottsligheten utgör ett allvarligt hot mot det öppna demokratiska samhället, den enskilda människans fri- och rättigheter och grunderna för vår rättsstat. Den grova organiserade brottsligheten fortsätter att släcka liv, samtidigt som den har spridit sig från storstäderna till mindre orter och från vuxna till barn. Det förebyggande arbetet är avgörande, för att ge alla barn en ärlig chans och för att upptäcka risksignaler tidigt. Regeringen föreslår ett antal reformer för att öka tryggheten.

Den organiserade brottsligheten ska bekämpas

Att med kraft trycka tillbaka den organiserade brottsligheten är en av regeringens mest prioriterade uppgifter. Polismyndighetens förmåga att förebygga och bekämpa brott behöver fortsätta att stärkas, inte minst arbetet med att bekämpa den organiserade brottsligheten. Regeringen föreslår att medel tillförs för att öka antalet polisanställda, för att stärka Polismyndighetens samlade kameraförmåga och för att utöka och effektivisera arbetet med inre utlänningskontroller. Medel föreslås även avsättas för att

öka Kriminalvårdens kapacitet, särskilt antalet häktes- och anstaltsplatser. I samband med att Kriminalvårdens verksamhet expanderar ska kostnadseffektiviseringar prioriteras inom myndigheten, t.ex. genom en lägre dygnskostnad för intagna. Regeringen föreslår att medel avsätts till Statens institutionsstyrelse för att omhänderta det ökande antalet barn och unga som döms till sluten ungdomsvård. Även Sveriges Domstolar och Åklagarmyndigheten föreslås få resursförstärkningar.

Regeringen avser att lämna ett förslag om en betald polisutbildning som innebär att de som studerar vid polisutbildningen höstterminen 2024 eller senare, under vissa förutsättningar och villkor, kommer få sina studielån återbetalda eller avskrivna. Återbetalning eller avskrivning kommer bara kunna erhållas av personer som arbetar som poliser.

De brottsbekämpande myndigheterna har tilldelats mer resurser och fått effektivare verktyg, samtidigt som straffen för flera brott har skärpts. Det är angeläget att dessa åtgärder får effekt. Regeringen avser därför att lämna ett uppdrag om en utvärdering av rättskedjans effektivitet.

Ambitionsnivån i kampen mot brottslighet behöver även fortsättningsvis vara mycket hög. Regeringen avser bl.a. att lämna förslag som innebär att straffet för återfall i brott skärps, att rymning kriminaliseras och att det straffrättsliga skyddet mot sexuella kränkningar av barn stärks. Vidare tillförs medel till Kriminalvården, bl.a. för att genomföra förslagen i betänkandet Ett ändamålsenligt samhällsskydd (SOU 2024:48). Dessutom kommer regeringen att lämna förslag om att ett nytt brott om förolämpning mot tjänsteman införs och förslag som syftar till att fler kontaktförbud ska meddelas. Regeringen föreslår även åtgärder för att dra in eller begränsa socialförsäkringsförmånerna för den som undanhåller sig häktning eller verkställighet av frihetsberövande straff.

Bekämpa den kriminella ekonomin och stoppa felaktiga utbetalningar

För att stoppa den organiserade brottsligheten behöver dess finansiella resurser strypas. Regeringen stärker därför arbetet mot kriminella som mottagare av offentliga medel. För att minska riskerna för missbruk föreslås begränsningar i nystartsjobben. Som en ytterligare åtgärd i syfte att minska felaktiga utbetalningar föreslår regeringen att Försäkringskassan tillförs medel för stärkt kontroll av bl.a. tillfällig föräldrapenning. För att på ett mer effektivt sätt kunna motverka kriminella och oseriösa leverantörer i offentliga upphandlingar föreslår regeringen att Bolagsverket tillförs medel för att ansvara för att tillhandahålla system för samordnad registerkontroll av leverantörer. Vidare kommer Konkurrensverket att se över möjligheten att utesluta onormalt låga anbud, som kriminella i dag kan använda sig av för att tillskansa sig offentliga kontrakt. Regeringen föreslår också att medel tillförs Försäkringskassan, Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten för att förstärka deras arbete för att strypa den kriminella ekonomin. Medel tillförs bl.a. Polismyndigheten för förstärkt samverkan genom att ett finansiellt underrättelsecentrum inrättas i syfte att motverka bedrägerier och penningtvätt. Vidare avser regeringen att föreslå att kriminaliseringen av missbruk och fusk med statliga stöd till företag och andra juridiska personer ska skärpas genom en ny lagstiftning. För att förstärka arbetet mot arbetslivskriminalitet tillförs medel för myndighetssamverkan, bl.a. för gemensamma kontroller där myndigheter med viktiga brottsbekämpande uppgifter medverkar. Regeringen har sedan tidigare inlett ett arbete med att säkerställa att förordningar om bidrag till civilsamhället ska innehålla ett demokrativillkor och att de även i andra avseenden är utformade på ett sätt som minskar risken för felaktiga utbetalningar och brottslighet.

Ett systematiskt brottsförebyggande arbete

De brottsförebyggande insatserna behöver göras lika systematiskt som de brottsbekämpande insatserna. Inte minst handlar det om att förebygga att fler unga dras in i kriminalitet. Regeringen har påbörjat arbetet med att skapa en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. I samband med det avser regeringen att tydliggöra och lagfästa socialtjänstens brottsförebyggande ansvar. Regeringen avser dessutom att ge socialtjänsten fler verktyg för att förebygga brott och stärka skyddet för utsatta barn genom att exempelvis utöka informationsdelningen mellan olika socialtjänster i brottsförebyggande syfte. Vidare föreslår regeringen att satsningen på skolsociala team, där skolan och socialtjänsten samverkar, förlängs och förstärks i syfte att öka elevernas närvaro i skolan och förebygga utanförskap och kriminalitet. Dessutom föreslås en utökad satsning på akutskolor i syfte att hantera ordningsproblem i skolan. Regeringen föreslår även satsningar för att förstärka den våldsförebyggande familjerådgivningen samt åtgärder för att stärka samhällsvårdens innehåll och kvalitet. Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck utgör allvarlig kriminalitet. Därför föreslår regeringen bl.a. stärkt stöd till utsatta för prostitution, ytterligare medel till de nationella stödlinjerna för våldsutsatta och förstärkt arbete med sexuell och reproduktiv hälsa.

Stärkt nationell säkerhet

Det allvarliga säkerhetspolitiska läget inverkar på hotet från såväl främmande makt som våldsbejakande extremism och terrorism. Händelseutvecklingen avseende terrorhotet mot Sverige har visat att uppmärksammade händelser kan verka hotdrivande samtidigt som Sveriges interna säkerhet i hög grad påverkas av vad som sker i andra länder. Det försämrade säkerhetsläget och den höjda terrorhotnivån ställer högre krav på Säkerhetspolisen som nationell säkerhetstjänst. Regeringen föreslår därför en förstärkning av Säkerhetspolisen.

Arbetet med att ta fram Rakel Generation 2 (Rakel G2) fortsätter och nu tas ytterligare steg i arbetet med nästa generations säkra, robusta och tillgängliga kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa, utbildning och försvar. Regeringen tar nu nästa steg för att påbörja arbetet med att etablera Rakel G2.

Ett historiskt totalförsvarsbeslut

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har förändrat det säkerhetspolitiska läget för Sverige och Europa i grunden. Mot denna bakgrund ansökte Sverige och Finland om medlemskap i Nato och Sverige är sedan den 7 mars 2024 medlem i försvarsalliansen. I ljuset av det försämrade säkerhetspolitiska läget och som medlem i Nato står Sverige inför ett historiskt totalförsvarsbeslut. Regeringen föreslår, i linje med Försvarsberedningens förslag, att betydande medel tillförs totalförsvaret för att finansiera förslagen i den försvarspolitiska proposition som regeringen avser att lämna till riksdagen under hösten 2024. De tillskott som regeringen föreslår till totalförsvaret möjliggör genomförandet av merparten av Försvarsberedningens förslag, t.ex. att fyra brigader i allt väsentligt ska vara operativa till 2030, viktiga satsningar för att öka förmågan i det civila försvaret, utökad anskaffning av luftvärn och förnödenheter samt utökad repetitionsutbildning.

Den militära försvarsförmågan stärks

Uppbyggnaden av det militära försvaret brådskar och krigsorganisationens utveckling behöver påskyndas i förhållande till nu liggande planer. För att kunna accelerera förmågetillväxt under kommande försvarsbeslutsperiod föreslår regeringen tillskott till det militära försvaret på över 170 miljarder kronor för perioden 2025–2030. Som

allierad i Nato ska Sverige så långt möjligt uppfylla de krav som Natos förmågemål innebär samtidigt som nationell förmåga säkerställs. Nato har också en ambition att medlemsländer ska lägga minst 2 procent av BNP på försvaret. Regeringen bedömer att försvarsutgifterna enligt Natos redovisningspraxis kommer att uppgå till över 2 procent av BNP redan 2024. Med tillskotten som görs för att finansiera kommande Försvarspolitiska proposition bedöms försvarsutgifterna som andel av BNP uppgå till omkring 2,6 procent 2028.

Stödet till Ukraina ska fortsätta

Sverige har stöttat Ukraina politiskt, ekonomiskt, humanitärt och militärt sedan 2022. Regeringen har beslutat om 17 militära stödpaket som sammantaget uppgår till drygt 48 miljarder kronor. För att stärka stödet till Ukraina och säkerställa ett långsiktigt åtagande har regeringen kommunicerat en treårig ram för det militära stödet om sammantaget 75 miljarder kronor, uppdelat på 25 miljarder kronor årligen 2024–2026. De senaste tre stödpaketen ingår i Ukrainaramen och beslut om stödets närmare innehåll framöver kommer att fattas löpande. Se avsnitt 6.7 för en samlad redovisning av stödet till Ukraina.

Det civila försvaret ska stärkas

Det civila försvaret behöver stärkas och utvecklas för att bidra till en högre samlad förmåga inom totalförsvaret. Det civila försvaret ska byggas utifrån de krav som ställs i höjd beredskap och krig, och ska kunna bidra till det militära försvarets förmåga, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och skydda civilbefolkningen. Erfarenheterna från Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina understryker behovet av ett väl fungerande civilt försvar och robust samhälle, för att öka den gemensamma motståndskraften. I linje med Försvarsberedningens förslag inrättas en ekonomisk ram som möjliggör reformer och skapar planeringsförutsättningar för investeringar inom det civila försvaret. Regeringen föreslår satsningar inom en rad områden för att höja nivån i det civila försvaret.

Energisystemet stärks nu för att kunna leverera energi till samhället under såväl kris som höjd beredskap. Samhällets försörjningsförmåga när det gäller livsmedel och dricksvatten behöver också stärkas. Regeringen föreslår därför att medel tillförs ett investeringsprogram som bl.a. omfattar satsningar på åtgärder för att stärka beredskapen för primärproduktion av livsmedel, robusta livsmedelsbutiker och åtgärder som ökar uthålligheten inom dricksvattenförsörjningen.

För att långsiktigt säkerställa att viktig infrastruktur och samhällsviktig verksamhet fungerar föreslår regeringen att särskilda medel avsätts till åtgärder för att stärka beredskapen och det civila försvaret inom transport, elektronisk kommunikation och post. Det handlar t.ex. om ett stärkt skydd av väg- och järnvägsanläggningar och investeringsåtgärder i annan kritisk infrastruktur. Även skydd av civilbefolkning är prioriterat, där exempelvis evakueringsplaner är centrala.

En välfärd att lita på

Sverige ska vara ett land med en välfärd att lita på. Regeringen fortsätter arbetet med att skapa bättre förutsättningar för förskolor och skolor och återupprätta en stark kunskapsskola. Regeringen arbetar även med att strukturellt förbättra vården, genom bl.a. satsningar på förbättrad tillgänglighet. För att möjliggöra satsningar som säkrar framtidens välfärd krävs också mer träffsäkra bidrag och att den offentliga sektorns resurser används effektivt.

Skolan är avgörande för Sveriges framtid

Få saker är så viktiga för Sveriges framtid som skolan. Alla elever ska ges förutsättningar att nå utbildningens mål i skolan. Grunden för detta arbete läggs redan i förskolan och under de tidiga skolåren. Regeringen föreslår därför en förstärkning av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan. Dessutom föreslår regeringen att medel avsätts för införande av en tioårig grundskola.

Vi behöver ta tillbaka skolan till grunderna och återupprätta en stark kunskapsskola. Att elever har goda faktakunskaper och goda färdigheter att läsa, skriva och räkna är centralt för hur väl de lyckas med att nå utbildningens mål och sina fortsatta studier och yrkesliv. För att eleverna ska vara väl rustade för framtiden är det avgörande att lärarna har förutsättningar att bedriva en undervisning av god kvalitet och att det finns en god tillgång till kvalitativa läromedel. Regeringen föreslår en förstärkning av kunskapsbidraget som syftar till att upprätta en stark kunskapsskola. Vidare föreslår regeringen en förstärkning av statsbidraget för läromedel och lärarhandledningar samt att en försöksverksamhet med språkstärkande insatser för elever som har behov av intensivträning i svenska införs. Dessutom föreslår regeringen att statsbidraget för fortbildning av lärare och förskolelärare förstärks fr.o.m. 2026. För att barn och elever ska kunna tillgodogöra sig undervisningen behöver de en trygg skola där det råder studiero. För att bl.a. stärka huvudmännens förutsättningar för att öka tryggheten och studieron i skolan, avlasta lärare och förbättra elevhälsan föreslår regeringen ett samlat statsbidrag för personalförstärkningar. Det samlade statsbidraget är även ett led i regeringens arbete för att minska antalet riktade statsbidrag för att underlätta huvudmännens administrativa arbete med statsbidragen. Dessa insatser är bra för alla men särskilt för de barn som behöver skolan mest.

En god vård och omsorg med stärkt stöd till anhöriga

Regeringen gjorde stora tillskott till regionerna under 2024 för att hantera de tillfälliga effekterna av den höga inflationen, som riskerade innebära uppsägningar. Med bättre ekonomiska utsikter framgent förväntas regionernas situation att förbättras och regeringens fokus återgår till att strukturellt förbättra vården för ökad tillgänglighet och vårdkapacitet. Genom att rikta ett sektorsbidrag till hälso- och sjukvården ges huvudmännen möjlighet att utifrån sina egna förutsättningar fördela resurserna dit nyttan är som störst. Därtill intensifieras det pågående arbetet med en nationell vårdförmedling så att den som söker vård ska erbjudas det på annan ort om väntetiden där man bor är för lång. Utöver det tillförs medel för att utöka antalet vårdplatser och en särskild satsning görs på precisionshälsa som syftar till att varje patient ska få bästa möjliga vård givet sina förutsättningar. Regeringen föreslår också att stödet till anhöriga förstärks genom att inrätta en anhörigkontakt. Stöd ska även ges till syskon och en portal för anhöriglinjer ska tas fram. Därtill föreslår regeringen att personer som bor på ett särskilt boende ska ges rätt till en fast omsorgskontakt.

Förstärkt satsning på psykiatri

Psykisk ohälsa är en av de största folkhälsoutmaningarna i Sverige. Konsekvenserna är stora för den drabbade, anhöriga och för samhället i stort. Psykisk ohälsa medför inte bara ökade risker för suicid, utan innebär också ökade risker för skolmisslyckanden, socialt och ekonomiskt utanförskap, sjukskrivningar och arbetslöshet. Regeringen genomför nu omfattande åtgärder för att främja psykisk hälsa samt motverka och behandla psykisk ohälsa. Regeringen föreslår därför en kraftfull satsning på första linjens vård och den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri. Regeringen föreslår också en satsning för att utveckla det suicidpreventiva arbetet, bl.a. insatser för att förbättra det akutpsykiatriska omhändertagandet. Regeringen stärker arbetet med en

mer tillgänglig elevhälsa. Därutöver fortsätter det förebyggande arbetet med att motverka ensamhet.

Högekostnadsskyddet för äldre inom tandvården ska stärkas

Tandhälsan i Sverige är förhållandevis god, men försämras med åldern. Exempelvis ökar risken för tandköttsinflammation, tandlossning och andra munvårdsrelaterade sjukdomar. Även den fysiska funktionsförmågan kan försämras med åldern vilket kan ge svårigheter att sköta munhygien. Munhälsan är, enligt WHO, en av de viktigaste hälsoaspekterna relaterad till en hög livskvalitet. Regeringen föreslår därför ett förstärkt högekostnadsskydd inom tandvården för de som är 67 år och äldre. Syftet är att högekostnadsskyddet inom tandvården mer ska efterlikna det som finns i övrig vård. Tandvårdsreformen ska genomföras i två etapper, där den första kommer att omfatta personer som är 67 år eller äldre och införs den 1 januari 2026. Regeringen avser sedan att återkomma i budgetpropositionen för 2026 med övriga delar i Utredningen om ett förstärkt högekostnadsskydd för tandvård (S 2022:12).

Assistansersättningen ska bli mer träffsäker

Regeringen anser att personlig assistans är en frihetsreform som ska värnas. Det förutsätter samtidigt att systemet skyddas mot brottsligt utnyttjande. Den personliga assistansen behöver vara utformad på ett sådant sätt att den motstår välfärdsbrottslighet, är förutsägbar för den assistansberättigade samt säkerställer att den assistansberättigade får sina behov tillgodosedda. Därför avser regeringen att under mandatperioden introducera åtgärder med målsättningen om ett statligt huvudmannaskap för den personliga assistansen. Regeringen avser samtidigt att vidta åtgärder för att förhindra en oskälig kostnadsutveckling, välfärdsbrottslighet och felaktiga utbetalningar inom ersättningen. För 2025 föreslår regeringen att assistansschablonen räknas upp med 3 procent samt att schablonen för föräldraavdraget i assistansersättningen halveras för att fler barn ska få rätt till assistans.

En långsiktigt hållbar läkemedelsförsörjning

God läkemedelstillgång är en central del av en välfungerande hälso- och sjukvård. Utvecklingen inom läkemedelsområdet bidrar till att rädda och förlänga liv, och är på flera sätt en stor framgång för både svensk och internationell forskning.

Samtidigt har kostnaden för läkemedel inom läkemedelsförmånen ökat kraftigt de senaste åren, och prognoser visar på ytterligare snabbt ökande kostnader. Även om nyttan av nya läkemedel och nya användningsområden är stor riskerar det kraftigt ökade behovet av finansiering av läkemedel att tränga undan andra viktiga reformer och investeringar. Olika betalande huvudmän är också en stor utmaning för systemet för läkemedelsfinansiering, framför allt när det kommer till att göra prioriteringar mellan investeringar i läkemedel och i annan hälso- och sjukvård. Regeringen vill verka för ett system med långsiktigt hållbara kostnader, där effektiva läkemedel är tillgängliga för patienter, efter behov.

Regeringen föreslår i denna proposition flera åtgärder för att säkerställa långsiktigt hållbara kostnader inom läkemedelsförmånen, och för att kostnader och risker delas mellan staten, regioner, företag och patienter. Därigenom säkerställs en långsiktigt hållbar läkemedelsförsörjning.

Förslagen omfattar en justering av högekostnadsskyddet för läkemedel och medel för kostnadsdämpande åtgärder hos Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket. En utredning kommer även att tillsättas som bl.a. ska lämna förslag för att inordna läkemedelsbidraget i det generella statsbidraget till kommuner och regioner. Utredningen

kommer även att få i uppdrag att se över apotekens handelsmarginal. Regeringen har sedan tidigare tillsatt en utredning för att se över läkemedelsförskrivningen i syfte att minska felaktig förskrivning och felaktig belastning för läkemedelsförmånerna.

Den offentliga sektorn ska vara effektiv

Det är viktigt att de skattemedel som går till verksamheter inom välfärden används så effektivt som möjligt. Regeringen föreslår därför att medel avsätts för att inrätta en effektivitetsdelegation för hälso- och sjukvården. Delegationens syfte är att stötta regioner i genomförandet av strukturåtgärder för att effektivisera sina verksamheter. Regioner kommer att kunna ansöka om medel. Beviljandet av medel ska innefatta högt ställda krav på återrapportering och uppföljning. Regeringen föreslår även att medel avsätts för att inrätta en särskild regiongranskningsfunktion. Denna ska ges i uppdrag att utvärdera regionerna och att granska regionernas ekonomiska situation. Fokus ska vara på ändamålsenligt resursutnyttjande, kostnadseffektivitet och effektiviseringspotential.

För att få kunskap om vilka politiska insatser och åtgärder som ger bäst effekt är det angeläget att reformer utformas på ett sådant sätt att de är möjliga att utvärdera. Regeringen avser därför att undersöka förutsättningarna för en ökad användning av försöksverksamhet på statlig, regional och kommunal nivå. Regeringen bedömer att försöksverksamhet kan leda till ökad effektivitet i offentlig sektor, exempelvis genom att kommuner och regioner prövar nya arbetssätt i mindre skala för att därefter utvärdera resultaten och implementera lyckade arbetssätt.

Regeringen avser vidare att verka för att minska de administrativa bördorna i kommunsektorn genom att fortsatt arbeta för att minska antalet riktade statsbidrag. En statsbidragsportal ska inrättas för att underlätta kommuners och regioners hantering av statsbidrag och minska de administrativa kostnader som denna medför. Stöd ska också ges till små kommuner som avser att stärka sin kapacitet genom samverkan.

En hållbar migrations- och integrationspolitik

Den svenska migrationspolitiken genomgår ett paradigmskifte och regeringen har en konkret reformagenda med syfte att lösa ett stort antal migrationsrelaterade samhällsproblem. Reformerna ska leda till en ansvarsfull och restriktiv migrationspolitik, och en bättre fungerande integrationspolitik. Sverige väntas 2024 få det lägsta antalet asylsökande sedan 1997. Det är centralt med ett ordnat och effektivt mottagande- och återvändandearbete. Inrättandet av mottagnings- och återvändandecenter är därför en viktig del i det pågående reformarbetet. För att få bättre kunskap om migrationens konsekvenser i Sverige har regeringen givit Konjunkturinstitutet ett uppdrag att bedöma de offentligfinansiella och samhällsekonomiska effekterna av migrationen.

Ökad frivillig återvandring

Den frivilliga återvandringen bör kraftigt stimuleras och öka. Frivillig återvandring kan bidra till att minska antalet människor som lever i utanförskap och de följer sådant utanförskap får för det svenska samhället och individen. Återvandring skapar möjligheter för individen till en nystart i livet och kan innebära att ekonomin och arbetskraften växer i ett annat land.

Sedan 1984 har människor från andra länder bosatta i Sverige kunnat få bidrag för att bosätta sig i sitt hemland. Bidraget har dock nyttjats i väldigt liten utsträckning. De senaste åren är det bara enstaka personer som har beviljats bidrag för frivillig återvandring och kunskapen om bidraget är låg.

Regeringen bedömer att antalet personer som frivilligt återvandrar har potential att öka om ersättningsnivåerna höjdes och kunskapen om möjligheten att få bidrag och praktisk hjälp ökade bland grupper som kan tänkas vara intresserade av att återvandra. Den omläggning som påbörjats av integrations- och migrationspolitiken kan antas bidra till att fler blir intresserade av frivillig återvandring. Regeringen kommer därför att kraftigt höja bidraget och föreslår att medel avsätts för det fr.o.m. 2026. Under 2025 kommer också informationsinsatser att genomföras för att öka kännedomen om möjligheten till återvandring bland människor som kan tänkas vara intresserade av hjälp och stöd att återvandra och inte integrerats.

Ett regelverk ska tas fram för det nya återvandringssbidraget som ska kunna uppgå till 350 000 kronor. En nationell samordnare ska också inrättas, i vars uppdrag det ska ingå att sprida information, ta fram kunskapsunderlag och samverka med kommunerna i återvandringssarbetet. Relevanta myndigheter ska också få i uppdrag att informera om möjligheten till frivillig återvandring.

Med rätt insatser i form av stöd och information i kombination med kraftigt höjda bidrag är regeringens bedömning att antalet personer som frivilligt återvandrar kan komma att öka kraftigt. Det bedöms främst handla om individer som av olika skäl upplever att de inte integrerats i det svenska samhället, exempelvis i form av bristande egenförsörjning eller språk.

Ordnat mottagande och ökat återvändande

Ett led i att korta vistelsetiderna i mottagningssystemet är också att ge både Migrationsverket och migrationsdomstolarna förbättrade ekonomiska förutsättningar att snabbt, rättssäkert och effektivt hantera inkomna ärenden. De föreslås därför få ytterligare tillskott.

Schablonersättningen till kommunerna för förskola, förskoleklass, grund- och gymnasieskola föreslås höjas för att ge dem bättre villkor att tillhandahålla skolverksamhet för barn och ungdomar i det nya mottagandesystemet. En väl fungerande samverkan med kommuner är central för inrättandet av mottagnings- och återvändandecenter.

Ett välfungerande återvändande där de som får ett av- eller utvisningsbeslut lämnar landet är en förutsättning för att upprätthålla förtroendet för den reglerade invandringen och för att förhindra utbredningen av det s.k. skuggsamhället. Regeringen prioriterar åtgärder för att motverka att människor kan uppehålla sig i landet olovligen. Det är både en fråga om Sveriges säkerhet såväl som att upprätthålla legitimiteten i migrationsprocesserna. Regeringen fortsätter att förstärka arbetet med återvändande och resurser föreslås för en fortsatt utbyggnad av fler förvaringsplatser som möjliggör för Migrationsverket och Polismyndigheten att i större utsträckning sätta personer i förvar. Regeringen föreslår också tillskott till Polismyndigheten för att utöka och effektivisera arbetet med inre utlänningskontroller. Vidare föreslås en satsning för att öka kapaciteten att hantera biometriska uppgifter.

Sysselsättningsgraden bland utomeuropeiskt födda ska öka

Utomeuropeiskt födda kvinnor har särskilt svag arbetsmarknadsförankring. Det tar t.ex. betydligt längre tid för utomeuropeiskt födda kvinnor att börja arbeta i Sverige än utomeuropeiskt födda män. För att stärka etableringen av denna grupp föreslås en förstärkning av integrationsinsatserna för utrikes födda som är föräldralediga eller hemma med små barn. Regeringen föreslår också ett förstärkt stöd till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, vilket är en viktig åtgärd bl.a. för att stärka möjligheterna till arbete för utrikes födda och därmed förbättra integrationen.

En förutsägbar och effektivare biståndspolitik

Svensk biståndspolitik ska fortsatt vara generös. Genom att avisera en ny treårig ram för 2026–2028 skapas större förutsägbarhet för biståndet. Nivåerna för biståndsramen bedöms vara ändamålsenliga för att genomföra regeringens biståndspolitiska prioriteringar och för att fortsätta stödja Ukraina med betydande medel.

De globala utmaningarna och ökande behoven ställer nya krav på långsiktighet, transparens och effektivitet i svenskt bistånd. Regeringen genomför därför en grundläggande modernisering av svenskt bistånd med utgångspunkt i reformagendan Bistånd för en ny era – Frihet, egenmakt och hållbar tillväxt. Reformagendan anger inriktningen för biståndet under de kommande åren, med prioritering på de tematiska områdena fattigdomsbekämpning genom jobbskapande, handel och utbildning, förbättrad hälsa för de allra mest utsatta, främja frihet och bekämpa förtryck, utökat och effektiviserat klimatbistånd, stärka kvinnors och flickors frihet och egenmakt, stärkta synergier mellan bistånds- och migrationspolitiken samt stärkt humanitärt stöd för att rädda liv och lindra nöd.

1.3 Den ekonomiska utvecklingen

Omvärldsefterfrågan väntas gradvis tillta

Under inledningen av 2024 har flera länder och regioner i världen uppvisat en något högre tillväxt. Framåtblickande indikatorer pekar mot att tillväxten i världsekonomin kommer att fortsätta förbättras även framöver. Olika ekonomier befinner sig dock i olika faser av sina respektive konjunkturcykler. Medan flera europeiska länder som t.ex. Tyskland, Frankrike och Finland befinner sig i lågkonjunktur, är den amerikanska ekonomin fortsatt i högkonjunktur, tack vare en fortsatt stark inhemsk efterfrågan. Samtidigt har utvecklingen på den amerikanska arbetsmarknaden dämpats, arbetslösheten har ökat något och löneökningstakten har minskat. I början av augusti 2024 var det turbulent på de globala finansiella marknaderna då bl.a. en oväntat snabb inbromsning på amerikansk arbetsmarknad väckte oro för en stundande lågkonjunktur. Konjunkturen i USA är fortsatt god men väntas mattas av. Inflationen i USA har fortsatt att minska gradvis, men överstiger fortfarande inflationsmålet, bl.a. på grund av trögroblig tjänsteinflation. I euroområdet har ökningstakten för avtalade löner varit fortsatt hög och inflationen har även här hållits uppe av en hög tjänsteinflation.

En mer dämpad utveckling på amerikansk arbetsmarknad väntas medföra att den inhemska efterfrågan bromsar in och inflationen fortsätter att falla. Sammantaget bedöms tillväxten i USA bli lägre 2025. Framåtblickande indikatorer talar för att tillväxten i euroområdet dämpas andra halvåret 2024, bl.a. till följd av försämrade utsikter i Tyskland. Tjänstesektorn väntas vara drivande för tillväxten i euroområdet, medan utsikterna för tillverkningsindustrin är fortsatt dystra. Gradvis lägre inflation och räntor, samt god löneutveckling väntas bidra till ökad konsumtion och ökade investeringar. En återhämtning i euroområdet väntas inledas 2025.

Tillväxten i Kina drevs under det första halvåret 2024 främst av en stark utveckling av exporten, samtidigt som den inhemska efterfrågan var svag. Hushållens förtroende var fortsatt på låga nivåer trots olika policyåtgärder ämnade för att stimulera konsumtionen. Nya åtgärder bedöms ge visst stöd till ekonomin och sammantaget väntas BNP-tillväxten i Kina bli något lägre än tillväxtmålet på omkring 5 procent 2024.

Sammantaget väntas BNP-utvecklingen för Sveriges viktigaste handelspartners (den s.k. KIX-BNP) gradvis tillta 2025, framför allt till följd av en starkare efterfrågan i euroområdet som motverkar en inbromsning i USA och Kina (se tabell 1.2).

Fortsatt lågkonjunktur i svensk ekonomi

I Sverige är den ekonomiska aktiviteten dämpad och ekonomin befinner sig sedan 2023 i en lågkonjunktur. En svag utveckling av investeringar och hushållens konsumtion, i spåren av hög inflation och höga räntor, är de främsta orsakerna till den svaga utvecklingen.

Framåtblickande indikatorer har förbättrats något men är fortsatt en bit under sina genomsnittliga nivåer. Det talar för en fortsatt relativt svag tillväxt det andra halvåret 2024. Lägre inflation, stigande reallöner och successivt lägre räntor bedöms bidra till att hushållens konsumtion ökar. Bostadsmarknaden har visat tecken på ökad aktivitet med stigande bostadspriser och ett ökat antal påbörjade bostäder. Det väntas dock ta tid innan bostadsbyggandet tar fart och bostadsinvesteringarna väntas därför hålla nere BNP-tillväxten även 2024.

En konjunkturåterhämtning bedöms inledas mot slutet av 2024. BNP-tillväxten väntas tillta 2025, bl.a. till följd av att hushållens köpkraft väntas stärkas och hushållens konsumtion väntas öka snabbt. Även investeringarna väntas öka 2025 och en starkare omvärldsefterfrågan väntas bidra till en ökad efterfrågan på svensk export.

Svag utveckling på arbetsmarknaden 2024

Läget på arbetsmarknaden har försämrats tydligt under 2023 och under den första halvan av 2024. Sysselsättningen har minskat samtidigt som arbetslösheten har ökat. Vissa arbetsmarknadsindikatorer har visserligen förbättrats något under 2024, men generellt tyder indikatorerna på en svag utveckling. Antalet konkurser har minskat, men från höga nivåer. Även anställningsplanerna i näringslivet, enligt Konjunkturbarometern, har ökat men är på jämförelsevis låga nivåer.

Efterfrågan på arbetskraft bedöms vara svag även andra halvåret 2024. Under 2025 väntas en gradvis återhämtning på arbetsmarknaden, men den bedöms till viss del dämpas av att många företag redan har den personal de behöver för att möta en stigande efterfrågan – till följd av att många företag har behållit personal trots en minskad efterfrågan i ekonomin, s.k. övervintring av arbetskraft. Arbetslösheten väntas vara fortsatt hög 2025 (se tabell 1.2).

Inflationen strax under målet 2024

Inflationen, mätt med konsumentprisindex med fast ränta (KPIF), har fortsatt att minska under det första halvåret 2024 och var i juli 2024 under Riksbankens mål. Minskningen förklaras främst av låg energi-, livsmedels- och varuinflation. Däremot var tjänsteinflationen fortsatt förhöjd och boendekostnaderna har ökat i jämförelsevis snabb takt.

Låga energipriser och en svag efterfrågan i ekonomin bedöms bidra till en inflation som understiger inflationsmålet på 2 procent 2024 och 2025. Fortsatta räntesänkningar dämpar inflationen, mätt med KPI, ytterligare. Prisutvecklingen av varor och tjänster väntas vara förhållandevis normal framöver. Företagens kortsiktiga prisplaner ligger på genomsnittliga nivåer och inflationsförväntningarna är i linje med inflationsmålet. Reallöneutvecklingen, mätt som den nominella löneökningstakten korrigerad för KPI, väntas åter bli positiv 2024 och 2025. Det bedöms dock ta flera år för reallönerna att ta sig tillbaka till samma nivå som innan den kraftiga inflationsuppgången påbörjades 2021. En försvagning av kronan innebär att priserna på importerade varor stiger, vilket kan leda till högre inflation och en svagare utveckling av köpkraften.

Riksbanken har under 2024 börjat sänka styrräntan. Styrräntan har sänkts med 0,25 procentenheter vid två tillfällen, i maj och augusti, till 3,50 procent. En inflation kring målet, stabila långsiktiga inflationsförväntningar och ett lågt resursutnyttjande gör att Riksbanken väntas fortsätta att gradvis sänka styrräntan under 2024 och 2025.

Tabell 1.2 Makroekonomiska nyckeltal

Procentuell förändring om inget annat anges. Utfall 2023, prognos 2024–2027

	2023	2024	2025	2026	2027
BNP ¹	-0,2	0,8	2,5	3,2	2,4
BNP, kalenderkorrigerad ¹	0,1	0,9	2,8	2,9	2,2
BNP-gap ²	-1,9	-2,7	-1,7	-0,5	0,0
Produktivitet ^{3,4}	-1,2	0,6	1,6	1,9	1,3
Arbetade timmar ⁴	1,4	0,0	0,9	1,0	0,9
Sysselsättning, 15–74 år	1,4	-0,2	0,7	0,8	0,8
Sysselsättningsgrad, 15–74 år ⁵	69,4	69,3	69,6	69,9	70,2
Arbetslöshet, 15–74 år ⁶	7,7	8,3	8,3	7,9	7,6
Timlön enligt KL ⁷	3,8	3,9	3,6	3,8	3,8
KPI ⁸	8,5	2,8	0,9	1,4	2,1
KPIF ⁹	6,0	1,9	1,7	2,0	2,0
Styrränta ¹⁰	3,46	3,66	2,57	2,00	2,00
BNP i världen, KIX-vägd ¹¹	1,3	1,5	1,8	2,0	2,0

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2024-08-05.

¹ Fasta priser.

² Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP. Potentiell BNP är en bedömning.

³ Förädlingsvärde i hela ekonomin till baspris per arbetad timme.

⁴ Enligt nationalräkenskaperna, kalenderkorrigerad.

⁵ Procent av befolkningen.

⁶ Procent av arbetskraften.

⁷ Nominell löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken (KL). År 2023 avser prognos.

⁸ Konsumentprisindex.

⁹ Konsumentprisindex med fast ränta.

¹⁰ Procent, årsgenomsnitt.

¹¹ BNP sammanviktad med KIX-vikter, ett mått på respektive lands betydelse för svensk utrikeshandel.

Källor: Statistiska centralbyrån, Macrobond, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Den ekonomiska utvecklingen är osäker

Flera olika faktorer kan medföra att den ekonomiska utvecklingen i Sverige blir starkare eller svagare än enligt regeringens bedömning.

Det råder osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen i omvärlden, bl.a. på grund av det spända geopolitiska läget, kvarvarande effekter av den snabba och synkroniserade penningpolitiska åtstramningen samt finanspolitikens inriktning i många länder. Inte minst är utvecklingen i den amerikanska ekonomin osäker – tillväxten kan bromsa in snabbare och mer än väntat. Även aktiviteten i euroområdet, i synnerhet i Tyskland, kan utvecklas svagare än väntat, t.ex. som en följd av en långsammare återhämtning i den kinesiska ekonomin, som fortsätter att kämpa med strukturella problem i fastighetssektorn och en svag inhemsk efterfrågan. Om svenska exportföretag möter en lägre omvärldsefterfrågan skulle det medföra en lägre efterfrågan på arbetskraft och därmed högre arbetslöshet i Sverige.

Även inhemska faktorer kan leda till en annan ekonomisk utveckling än väntat. Om hushållen väljer att öka sina sparbuffertar i större utsträckning än väntat, innebär det en svagare konsumtion. Även företagen kan komma att hålla tillbaka investeringarna i högre grad vid ökad osäkerhet eller stramare finansiella förhållanden. BNP-tillväxten kan även bli högre än väntat om t.ex. hushållen väljer att konsumera mer.

Ökade geopolitiska spänningar i omvärlden, som t.ex. en allvarlig eskalering av kriget i Mellanöstern, kan leda till kraftigt ökade energikostnader liksom en ökad risk för störningar i globala värdekedjor med bl.a. högre fraktpriser som följd. Detta kan i sin tur leda till högre inflation, ökad osäkerhet, stramare finansiella villkor och en lägre BNP-tillväxt. Även en ökad global fragmentering till följd av t.ex. fler protektionistiska åtgärder kan få negativa konsekvenser för en öppen och exportorienterad ekonomi som Sveriges.

Inflationen, i synnerhet i omvärlden, präglas fortfarande av en jämförelsevis hög tjänsteinflation. Höga löneökningar eller ett ändrat prissättningsbeteende hos företag kan leda till att inflationen håller sig kvar på en högre nivå en längre tid. Det skulle innebära att styrrentesänkningarna dröjer, vilket i sin tur kan få en negativ påverkan på hushållens konsumtion och företagets investeringar. En svagare ekonomisk utveckling och höga räntor under en längre tid skulle kunna innebära ytterligare utmaningar för kommersiella fastighetsbolag och möjligtvis även banksektorn, både i Sverige och utomlands. Svenska banker är dock välkapitaliserade och i det svenska finansiella systemet finns sammantaget en god motståndskraft, vilket medför att problem för enskilda bolag bör kunna hanteras utan större spridningseffekter.

Marknadsoro kan också utgöra en risk för ekonomin. Korta perioder av finansiell turbulens, som vi har sett under sommaren 2024, bedöms inte påverka den ekonomiska utvecklingen. Skulle turbulensen återkomma och bli mer ihållande, eller blotta andra sårbarheter i det finansiella systemet, kan detta innebära negativa konsekvenser för den realekonomiska utvecklingen.

En annan osäkerhet gäller bedömningen av resursutnyttjandet i ekonomin. Synen på konjunkturläget påverkas av osäkerheten kring den ekonomiska utvecklingen, men även av osäkerheten kopplad till bedömningen av potentiell BNP. Klimatförändringar och extremväderfenomen har stor påverkan på den ekonomiska aktiviteten i omvärlden, och risken finns att även Sveriges ekonomi direkt eller indirekt påverkas av dessa.

1.4 Den offentliga sektorns finanser

Den offentliga sektorns finansiella sparande bedöms vara negativt fram till 2027. År 2024 tyngs sparandet av att skatteintäkterna väntas utvecklas jämförelsevis långsamt samtidigt som utgifterna är fortsatt höga i spåren av den höga inflationen. Även ett kapitaltillskott till Riksbanken tynger det finansiella sparandet 2024. En ytterligare försvagning av det finansiella sparandet väntas 2025 i spåren av de förslag regeringen presenterar i denna proposition för att stötta ekonomins återhämtning och stödja Ukraina. Även det strukturella sparandet bedöms bli negativt 2024 och 2025.

Regeringens prognosprinciper innebär att endast beslutade och aviserade förändringar av skatteregler och statens utgifter beaktas. Mot denna bakgrund bedöms såväl det finansiella som det strukturella sparandet successivt förstärkas redan fr.o.m. 2026 (se tabell 1.3).

Den väntade utvecklingen av de offentliga finanserna medför att bruttoskulden ökar i förhållande till BNP mellan 2023 och 2025 och därefter växer långsammare än BNP.

Tabell 1.3 Den offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor om annat inte anges. Utfall 2023, prognos 2024–2027

	2023	2024	2025	2026	2027
Finansiellt sparande	-37	-109	-89	-45	31
Procent av BNP	-0,6	-1,7	-1,3	-0,6	0,4
<i>Stat</i>	<i>0,0</i>	<i>-1,3</i>	<i>-1,3</i>	<i>-0,8</i>	<i>0,2</i>
<i>Ålderspensionssystem</i>	<i>0,2</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>
<i>Kommunsektor</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,4</i>
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	0,2	-0,2	-0,4	-0,1	0,6
Strukturellt sparande, exklusive Ukrainastöd	0,2	0,0	0,2	0,4	0,8
Konsoliderad bruttoskuld	1 966	2 121	2 206	2 287	2 306
Procent av BNP	31,7	33,0	33,0	32,5	31,4

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

1.5 Uppföljning av de finanspolitiska målen

Det finanspolitiska ramverket är ett viktigt verktyg för att utforma en långsiktigt hållbar finanspolitik. De budgetpolitiska målen i ramverket består av ett överskottsmål och ett skuldankare för den offentliga sektorn, ett utgiftstak för staten samt det kommunala balanskravet.

Avvikelse från överskottsmålet

Överskottsmålet innebär att det finansiella sparandet i den offentliga sektorn i genomsnitt ska motsvara en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel. De huvudsakliga motiven bakom överskottsmålet är att det ska bidra till långsiktigt hållbara offentliga finanser, tillräckliga marginaler så att stora underskott kan undvikas i lågkonjunkturer även vid en politik som aktivt motverkar lågkonjunkturer, en jämn fördelning av resurser mellan generationerna och ekonomisk effektivitet (skr. 2017/18:207).

Regeringen bedömer att det strukturella sparandet kommer att avvika från överskottsmålet under 2024 och 2025. För att stödet till Ukraina inte ska gå ut över den upprustning som nu sker av det svenska försvaret eller tränga undan andra viktiga investeringar, anser regeringen att en avvikelse är motiverad. Eftersom stödet som bistår Ukraina är temporärt bedömer regeringen att det ur ett ekonomiskt effektivitetsperspektiv är bättre att avvika från överskottsmålet än att genomföra temporära neddragningar i offentlig sektor eller temporära skattehöjningar. Då det är en fråga om Sveriges framtida säkerhet är det även motiverat utifrån ett perspektiv om rättvisa mellan generationer. En avvikelse bedöms också vara väl avvägd ur ett stabiliseringspolitiskt perspektiv då svensk ekonomi bedöms befinna sig i tydlig lågkonjunktur båda dessa år.

En återgång mot överskottsmålet inleds 2026 då stödet till Ukraina medför att det finansiella sparandet alltjämt kommer att vara lägre än det annars skulle ha varit. Överskottsmålet nås 2027. Regeringen bedömer inte att några särskilda åtgärder behöver vidtas för att det strukturella sparandet ska återgå till målnivån 2027.

Finanspolitiken ger stöd i lågkonjunkturen

Att inflationen har sjunkit underlättar för finanspolitiken att stötta ekonomin via en expansiv finanspolitik. Finanspolitikens effekt på efterfrågan i ekonomin mäts vanligen genom att analysera dess inriktning och ställning. Finanspolitikens ställning

mäts genom att jämföra det strukturella sparandets nivå med överskottsmålet och indikerar finanspolitikens effekt på efterfrågan i förhållande till ett genomsnittligt år. Finanspolitikens inriktning mäts som förändringen i strukturellt sparande och indikerar finanspolitikens effekt på efterfrågan i förhållande till föregående år. Finanspolitikens ställning indikerar att finanspolitiken är expansiv 2025. Finanspolitikens inriktning ger inte en lika tydlig indikation men en viss försvagning av det strukturella sparandet mellan 2024 och 2025 ger stöd åt bedömningen att finanspolitiken sammantaget är något expansiv 2025.

Bruttoskulden är förenlig med skuldankarets riktmärke

Skuldankaret är ett riktmärke för den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och är fastställt till 35 procent av BNP. Skuldankaret styr inte finanspolitiken på kort sikt, utan ska i huvudsak användas för att utvärdera om överskottsmålet behöver anpassas för att säkerställa hållbarheten och marginalerna i de offentliga finanserna. Regeringen ska varje år redogöra för bruttoskuldens utveckling i den ekonomiska vårpropositionen. Om skuldkvoten avviker med mer än 5 procent av BNP från skuldankaret ska regeringen i samband med den ekonomiska vårpropositionen lämna en skrivelse till riksdagen och förklara vad som orsakat avvikelsen och hur den ska hanteras.

Bruttoskulden bedöms vara förenlig med skuldankarets riktmärke på 35 procent av BNP. Enligt den nuvarande prognosen, som endast bygger på den finanspolitik som aviserats eller beslutats t.o.m. denna proposition, väntas bruttoskulden uppgå till 32–33 procent av BNP 2024–2026.

Regeringen föreslår höjda nivåer på utgiftstaket 2025 och 2026

Utgiftstaket utgör en övre gräns för utgiftsnivån i statens budget och beslutas oftast för tre år framåt. För att utgiftstaket ska kunna främja en kontrollerad utgiftsutveckling, och vara ett stöd för att uppnå överskottsmålet och långsiktigt hållbara finanser, är det en grundläggande förutsättning att takets nivå i normalfallet inte ändras. Det finns dock inte några formella hinder för riksdagen att besluta om att ändra en tidigare fastställd nivå på utgiftstaket. Nivån kan exempelvis ändras om finanspolitiken behöver anpassas till betydande nya yttre förutsättningar, men det bör endast ske i ytterst sällsynta fall. Utgiftstakets nivåer höjdes för 2020–2022 i samband med pandemin för att regeringen skulle kunna vidta nödvändiga åtgärder.

Som en följd av den planerade avvikelsen från överskottsmålet med anledning av den treåriga ramen för militärt stöd till Ukraina och för att säkerställa att andra nödvändiga utgiftsreformer fortsatt kommer kunna genomföras anser regeringen att det av finanspolitiska skäl är motiverat att höja utgiftstakets nivåer 2025 och 2026 med 25 miljarder kronor respektive år. Konsekvenserna för de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet av höjningarna bedöms vara begränsade då stödet till Ukraina är temporärt och regeringen inte föreslår någon höjning av utgiftstaket för 2027.

I enlighet med budgetlagen (2011:203) föreslår regeringen en nivå på utgiftstaket för det tredje tillkommande året (se tabell 1.4). Regeringens förslag till nivå för utgiftstaket för 2027 motsvarar regeringens tidigare bedömning av nivån i 2024 års ekonomiska vårproposition, efter tekniska justeringar. Regeringen föreslår att utgiftstaket ska uppgå till 1 938 miljarder kronor 2027.

Tabell 1.4 Utgiftstakets nivåer

Miljarder kronor om inte annat anges

	2024	2025	2026	2027
Av riksdagen beslutade nivåer på utgiftstaket	1 747	1 827	1 866	
Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket		1 856	1 894	1 938
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	26,8	27,3	26,8	26,3
Utgiftstak, procent av BNP	27,2	27,8	26,9	26,4
Takbegränsade utgifter	1 703	1 785	1 828	1 838
Budgeteringsmarginal	44	71	66	100

Källa: Egna beräkningar.

1.6 Effekter av regeringens politik

Effekter på klimatet

I det 2024-scenario, med beslutade styrmedel t.o.m. 1 juli 2024, som presenteras i bilagan Klimatredovisning framgår att Sverige förväntas ha ett gap på 1 miljon ton koldioxidekvivalenter mot ESR-åtagandet till 2030.

Preliminära beräkningar visar att regeringens föreslagna och aviserade reformer i denna proposition sammantaget bedöms minska koldioxidutsläppen inom ESR-sektorn med 2,6–2,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter under perioden 2025–2030. Det innebär att Sverige bedöms nå ESR-åtagandet till 2030. Det är framför allt den nya reduktionsplikten som bidrar till att minska utsläppen. Förslaget innebär att reduktionsplikten görs mer teknikneutral genom att el från publika laddstationer kan tillgodoräknas, vilket också stimulerar elektrifieringen, och reduktionsnivåerna justeras upp så att utsläppen minskar – i kombination med regeringens övriga åtgärder – tillräckligt mycket för att ESR-åtagandet ska kunna nås. Även förstärkningen och förlängningen av Klimatklivet bedöms bidra till kostnadseffektiva utsläppsminskningar. Det nya stöd som föreslås finansieras genom medel från EU:s sociala klimatsfond, i form av en elbilspremie bedöms även det bidra till minskade utsläpp. Den föreslagna förlängningen av stödet till produktion av gödselbaserad biogas bedöms minska utsläppen från jordbruket. Även det nya tillfälliga investeringsstödet Kväveklivet förutses bidra med minskade växthusgaser, även om dess främsta syfte är minskade utsläpp av ammoniak. Förlängningen av miljökompensationen för gods-transporter på järnväg bedöms innebära att ökade utsläpp från godstransporter undviks.

Regeringen avser samtidigt att föreslå att skatten på bensin och diesel sänks för att priset vid pump inte ska öka till följd av förslaget om ändrade reduktionsnivåer. Därtill kommer regeringen att föreslå ytterligare skattesänkningar på bensin och diesel, vilket bedöms innebära ökade utsläpp.

Utanför ESR-sektorn innebär förslaget om att avskaffa flygskatten ökade utsläpp. En stor del av dessa utsläpp regleras av handelssystemet ETS1 vilket innebär att effekten på utsläppen inom EU är begränsad. En del av utsläppsökningen sker utanför EU. De globala koldioxidutsläppen utanför EU regleras genom ett globalt marknadsbaserat styrmedel som beslutats av det internationella FN-organet för flyget. Effektiviteten i det systemet ska utvärderas senast 1 juli 2026 och om EU finner att systemet inte ger väntad klimateffekt kan EU komma att utvidga ETS1 till alla flygningar. EU har också beslutat om krav på inblandning av hållbara flygbränslen samt rapporteringssystem för höghöjdseffekter. När flygets klimateffekter mer och mer hanteras på EU-nivå och på global nivå bedöms behovet av en nationell flygskatt minska.

I takt med att klimatstyrningen på EU-nivå har ökat och blivit alltmer ambitiös förändras rollen för den nationella politiken. På nationell nivå hamnar mer fokus på att skapa rätt förutsättningar för omställningen, medan beslut om styrmedel för minskade utsläpp till stor del utvecklas på EU-nivå. Hur utsläppshandelssystemen ETS1 och ETS2 fortsätter utvecklas inom EU efter 2030 är av stor betydelse för Sveriges möjligheter att nå klimatmålet till 2045.

Tabell 1.5 Preliminära beräkningar av utsläppseffekter som bedöms vara betydande och inte redan inkluderade i 2024-scenariot

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Förslag/avisering	Effekt år 2025	Effekt år 2030	Akkumulerad effekt 2025–2030
ESR-sektorn			
<i>Paket:</i> förändrad reduktionsplikt och sänkt skatt på bensin och diesel	-0,4 ¹	-0,5	-3,1
Ytterligare sänkt skatt på bensin och diesel, utöver kompensationen för förändrad reduktionsplikt	0,1	0,2	0,9
Förstärkning och förlängning av Klimatklivet	0	-0,1	-0,4
Stöd genom sociala klimatfonden, förslagsvis i form av en elbilspremie riktad till grupper i behov av stöd	0	0 – -0,1	0 – -0,3
Summa ESR	-0,3	-0,4	-2,6 – -2,9
Avskaffad flygskatt	0,1¹	0,2	1,1
<i>varav inom ETS</i>	<i>0,0¹</i>	<i>0,1</i>	<i>0,5</i>
<i>varav utom ETS</i>	<i>0,0¹</i>	<i>0,0</i>	<i>0,2</i>
<i>varav icke-koldioxideffekter (s.k. höghöjdseffekter)</i>	<i>0,0¹</i>	<i>0,1</i>	<i>0,4</i>
Summa ESR och ETS	-0,2	-0,3	-2,2 – -2,5
Summa samtliga utsläppseffekter	-0,2	-0,2	-1,5 – -1,8

¹ Halvårseffekt.

Anm.: Beräkningarna i tabellen är preliminära. Beräkningar av enskilda åtgärders effekter och sammanlagda effekter kan skilja sig i det kommande underlaget till nästa års klimatredovisning som tas fram av statistikansvariga myndigheter.

Källa: Egna beräkningar.

Ytterligare åtgärder presenteras i denna proposition som förbättrar förutsättningarna för klimatomställningen och möjligheten att nå klimatmålet till 2045. Det handlar inte minst om att förbättra tillgången på fossilfri el för att kunna möta den stora efterfrågan som klimatomställningen kommer att innebära. Regeringen föreslår därför åtgärder som främjar utbyggnaden av fossilfri elproduktion i form av kärnkraft och vindkraft. Vid sidan av en kraftfull utbyggnad av fossilfri elproduktion behöver elsystemet nyttjas mer effektivt och bli mer leveranssäkert. Regeringen föreslår därför att ett nytt investeringsstöd införs som syftar till att öka elsystemets förmågor regionalt och där behoven är som störst. Regeringen föreslår också medel för effektivare tillståndsprovning och för en ökad utbyggnad av laddinfrastruktur.

En bredare redovisning av de bedömda klimateffekterna av förslagen i denna proposition finns i bilagan Klimatredovisning.

Effekter på arbetsmarknaden

Regeringens föreslagna och aviserade reformer bedöms sammantaget öka antalet arbetade timmar och sysselsatta i ekonomin som helhet, samtidigt som arbetslösheten minskar något på lång sikt. Det är framför allt det förstärkta ordinarie jobbskatteavdraget som väntas bidra till fler arbetade timmar och sysselsatta på lång sikt. Förslaget innebär sänkt skatt med fokus på heltidsarbetande med låga och medelhöga arbetsinkomster. Detta medför att det ekonomiska utbytet av ytterligare arbete ökar

för dessa personer, och därutöver starkare ekonomiska drivkrafter att söka arbete för personer som inte är sysselsatta och inte aktivt söker arbete.

Slopandet av avtrappningen i jobbskatteavdraget och jobbskatteavdraget för äldre medför att det ekonomiska utbytet av ytterligare arbete ökar för personer med höga arbetsinkomster. Detta bedöms på sikt öka antalet arbetade timmar i ekonomin. Ökningen bedöms framför allt bero på att personer som redan är sysselsatta arbetar mer. Förslagets effekt på antalet sysselsatta bedöms vara försumbar.

I denna proposition aviseras även att växa-stödet ska utvidgas, dels genom att nedsättningen av arbetsgivaravgifterna ska kunna omfatta upp till två anställda, dels genom att beloppsgränsen för vilken ersättning som omfattas av nedsättningen höjs. Sammantaget innebär förslaget att kostnaderna för att anställa minskar, vilket bedöms bidra till att antalet sysselsatta och arbetade timmar i ekonomin som helhet ökar.

Förslaget om fler utbildningsplatser inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen bedöms bidra till en förbättrad matchning på arbetsmarknaden, och därmed en högre sysselsättning på lång sikt. Men till följd av att reformen är tillfällig väntas effekterna endast vara svagt positiva.

I denna proposition aviseras också förslag om att Arbetsförmedlingen i högre utsträckning ska tillhandahålla förstärkt stöd med egen personal till arbetssökande med stora stödbehov, som ett komplement till matchningstjänster. Det möjliggör mer effektiva insatser för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden och som bedöms ha för låga jobbchanser för att kunna ges ett ändamålsenligt stöd inom ramen för de matchningstjänster som myndigheten anskaffar. Åtgärden innebär ökat stöd och vägledning i arbetssökandet, vilket kan förkorta arbetslöshetstiden för personer med begränsat kontaktnät. Förslaget bedöms ha goda effekter för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och sammantaget förväntas förslaget bidra svagt positivt till sysselsättningen och minska antalet arbetslösa.

Sammantaget bedöms regeringens reformer bidra till att antalet sysselsatta ökar med ca 6 000 personer på lång sikt. Det är framför allt det förstärkta ordinarie jobbskatteavdraget som bidrar till den högre sysselsättningen då reformen väntas leda till omkring 4 000 fler sysselsatta. Reformen bidrar även till att arbetsutbudet bland sysselsatta personer ökar. Totalt väntas det förstärkta ordinarie jobbskatteavdraget bidra till att antalet helårsarbetskrafter ökar med ca 9 000 (en helårsarbetskraft definieras som 1 800 arbetstimmar). Även borttagandet av den avtrappning som görs vid högre inkomstnivåer i jobbskatteavdraget och jobbskatteavdraget för äldre bidrar till att sysselsatta ökar sitt arbetsutbud, och ökar antalet arbetade timmar i ekonomin med ca 3 000 helårsarbetskrafter. Bedömningarna är dock behäftade med osäkerhet, och de verkliga effekterna kan vara högre eller lägre.

Effekter på inkomstfördelningen

I denna proposition föreslår och aviseras regeringen flera åtgärder som påverkar hushållens ekonomi. En del av åtgärderna påverkar skatter och transfereringar, vilket direkt påverkar hushållens ekonomiska standard. Exempel på sådana åtgärder är förslagen om förstärkningen av det ordinarie jobbskatteavdraget och en skattefri grundnivå för sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring. Hushållens ekonomiska standard väntas 2025 öka med 16,5 miljarder kronor till följd av de beräkningsbara åtgärder som regeringen föreslår och aviseras. Regeringen föreslår också en ny reduktionsplikt samt avser att föreslå att skatten på bensin och diesel sänks. Dessa förslag påverkar inte hushållens disponibla inkomster, men påverkar priset på bensin och diesel och därmed hushållens konsumtionsmöjligheter

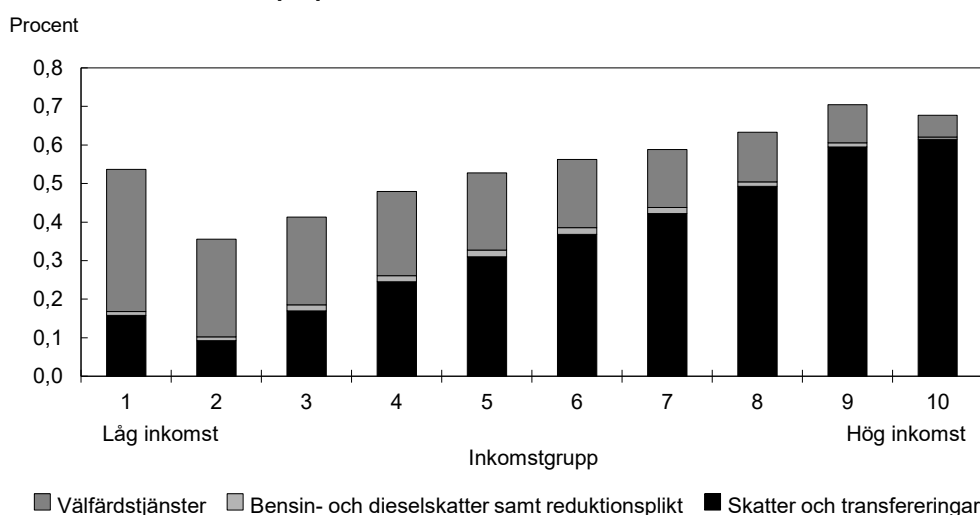
Individens levnadsvillkor påverkas också av regeringens förslag om förstärkta resurser till individuella välfärdstjänster såsom vård, skola och omsorg. För att få en mer fullständig bild av politikens effekter behöver därför fördelningen av välfärdstjänster redovisas. De satsningar som föreslås i denna proposition beräknas öka de individuella välfärdstjänsternas omfattning med drygt 8 miljarder kronor 2025. Samtidigt är den utjämning av livschanser som sker genom välfärdstjänster, inte minst utbildning, svår att mäta. Välfärdstjänsterna har en vidare betydelse för både individer och samhället i stort än vad som framgår av de beräkningar som görs i denna proposition.

I diagram 1.1 redovisas effekten av regeringens åtgärder på hushållens ekonomi i olika delar av inkomstfördelningen. Diagrammet visar hur mycket den utökade inkomsten – dvs. summan av hushållens ekonomiska standard och subventioner för individuella välfärdstjänster – påverkas av regeringens förslag och aviseringar i denna proposition. Som framgår av diagrammet bedöms samtliga inkomstgrupper tillföras ekonomiska resurser till följd av regeringens åtgärder. Åtgärderna har olika fördelningsprofil, men sammantaget påverkas hushållens ekonomi mest i inkomstgrupper med höga inkomster.

Förslag och aviseringar som påverkar skatter och transfereringar bedöms öka den ekonomiska standarden i alla inkomstgrupper, men främst i inkomstgrupper med höga inkomster. Detta gäller främst förslagen om slopad avtrappning i jobbskatteavdraget, jobbskatteavdraget för äldre och i det förhöjda grundavdraget samt det förstärkta jobbskatteavdraget. Samtidigt beräknas den föreslagna förlängningen av det tillfälliga tilläggsbidraget i bostadsbidraget leda till en jämnare fördelning av inkomsterna.

Även välfärdssatsningarna bedöms tillföra ekonomiska resurser till alla inkomstgrupper och de bedöms i högre grad tillfalla individer i den nedre delen av inkomstfördelningen. Det är en konsekvens av att behovet och nyttjandet av välfärdstjänster är störst bland barn och unga samt för de äldsta i befolkningen. Dessa grupper är överrepresenterade i den nedre delen av inkomstfördelningen.

Diagram 1.1 Effekter på hushållens ekonomi till följd av förslag och aviseringar i denna proposition

Anm.: Hela befolkningen har delats in i tio olika inkomstgrupper efter ekonomisk standard. Ekonomisk standard definieras som hushållens sammanlagda inkomster från arbete, kapital och transfereringar minus direkta skatter, justerat för försörjningsbörda. Beräkningarna inkluderar effekter 2025 av beräkningsbara åtgärder i denna proposition och avser helårseffekter av de föreslagna reformerna.

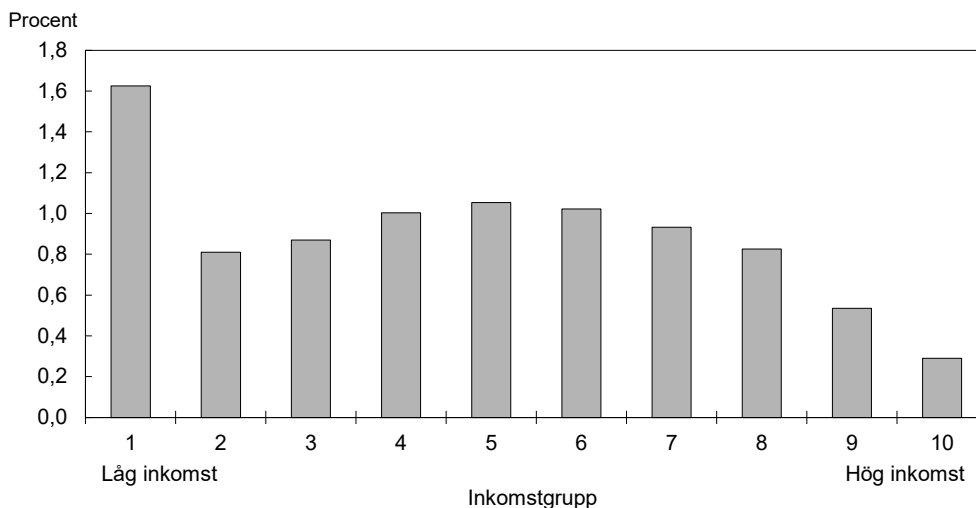
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Regeringens föreslagna och aviserade reformer som påverkar den ekonomiska standarden under mandatperioden har sammantaget en utjämnande effekt. Den ekonomiska standarden ökar procentuellt sett mest i den tiondel av befolkningen som

har lägst ekonomisk standard. I de båda översta inkomstgrupperna ökar den ekonomiska standarden minst till följd av regeringens förslag. Det är främst förslagen om den pausade uppräknings av skiktgränsen för statlig inkomstskatt och det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer med bostadsbidrag som påverkar fördelningsprofilen i toppen och botten av fördelningen. Samtidigt ökar de förstärkta jobbskatteavdragen för låg- och medelinkomsttagare och de förhöjda grundavdragen den ekonomiska standarden mest i mitten av fördelningen (se diagram 1.2).

Diagram 1.2 Effekter på hushållens ekonomiska standard till följd av regeringens förslag och aviseringar under mandatperioden

Anm.: Ekonomisk standard definieras som hushållens sammanlagda inkomster från arbete, kapital och transfereringar minus direkta skatter, justerat för försörjningsbörda. Hela befolkningen har delats in i tio olika inkomstgrupper efter ekonomisk standard. Beräkningarna inkluderar effekter 2025 av beräkningsbara åtgärder under mandatperioden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Effekter på ekonomisk jämställdhet

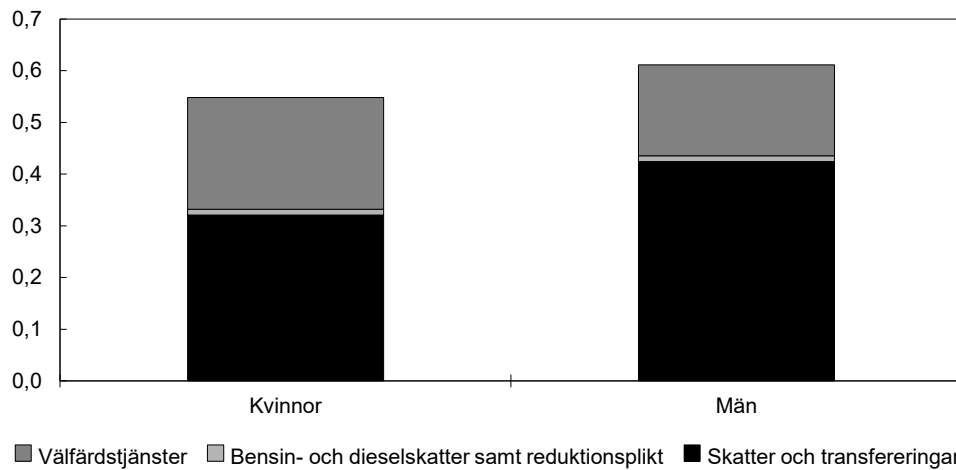
Regeringens föreslagna och aviserade åtgärder bedöms sammantaget tillföra ekonomiska resurser till män i något högre utsträckning än till kvinnor.

Förslag och aviseringar som påverkar skatter och transfereringar bedöms tillföra ekonomiska resurser till män i högre utsträckning än kvinnor. Det är främst förslagen om slopad avtrappning i jobbskatteavdraget, jobbskatteavdraget för äldre och i det förhöjda grundavdraget samt det förstärkta jobbskatteavdraget som bidrar till detta resultat (se diagram 1.3).

Regeringens förslag om ökade resurser till välfärdstjänster i denna proposition bedöms tillfalla kvinnor i högre utsträckning än män. Detta beror främst på regeringens förslag om ökade resurser till hälso- och sjukvården, som kvinnor nyttjar i högre utsträckning än män.

Diagram 1.3 Effekt på kvinnors respektive mäns ekonomi till följd av förslag och aviseringar i denna proposition

Procent

Anm.: Beräkningarna inkluderar effekter 2025 av beräkningsbara åtgärder i denna proposition och avser helårseffekter av de föreslagna reformerna.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.